

1

מדינת ישראל

משרד הממשלה

משרד

מס' תיק

חטיבה: משרד ראש הממשלה
 תת חטיבה: משרד ראש הממשלה - לשכת ראש הממשלה
 שם תיק: - התייעצות מדינית בלשכת ראש הממשלה בתל אביב - 9.10.1970
 סטונגרמה

סימול מקורי: 2 תקופת החומר: 10/1970-10/1970
 מזהה פיזי: א - 8218 / 28
 25/02/2013

שם: סטונגרמה - התייעצות מדינית בלש
א - 8218 / 28
 מזהה פיזי: 43.4/132 - 48
 מזהה לוגי: 02-111-08-11-09
 כתובת: 2227530 מס פריט: 25/02/2013

מס' תיק מקורי

מחלקה

ה'תש"ח"מ מאיר, השד י. און, השד י. גלילי, השד מ. דייק, שר ש. הלל,
השר י. ש. שפירא, השר פ. ספיר.
חא"ל י. ליאור, מר א. מיזרחי.
השמה: ש. יפה.

82

רה"מ ג. מאיר: אני רואה בפני את הנושאים הבאים: ערביי השטחים;
כיצד גומרים את המלחמה; המגע עם הרוסים. ומה לי
שזה הכל.

ישנו דבר אחד, בקשר למגע עם הרוסים:
הרוסים מחפשים מגעים אתנו. זה לא נעשה במקום א' ולא
עם איש אחד, ולא על-ידי איש אחד, אלא במקומות שונים. היתה ועוד
פלאוש. ככל שנה יש מפגש של אנשי-מדינה ואנשי-מדע, בעיקר אנשי-מדינה ויושבים
באיזה מקום ודניש ומדברים. זה צריך להיות דבר לא מדיני, אלא לזה
השלכות (ויש בזה גם מרגלים).

השר פ. ספיר: אחמול היתה ישיבת ממשלה בנושא השטח
ישנו בג' רוזלם פוסט... וזו היתה ישיבה
לענייני בטחון. אי אפשר להיות במדינה הזאת. זו בושה ותר
הפקר. כל זאת אומר אני במאמר-מוסגר...

רה"מ ג. מאיר: אבל זה כנראה מפגש חשוב מאד. אנשי-מדינה
בדרך כלל אין אלה אנשי-ממשלה או
בעיקר אמור הדבר באנשי-מדע, שלנו הנוסעים לשם, וגם היתה
חשובה רוסית, וברור שאחד זוהה כאיש נ.ק.וו.ד., אך היתה
שיל קויס גיין היתה אם היא במשלחת, והם ופנו לפחות לשני
באצות שדוצים הם מגע ופגישות וכו'.

ישנו גם גוי אחר צ'ורליין, הנמצא במנג'ו
שהיה במשלחת שלהם ושרת גם בארץ בשגרירות הרוסית כאן, וכנראה
ידע ידיעה מסויימת בשפה העברית. דרך דודו של אריק שרון - הוא גש עם
איליין.

השר י. ש. שפירא: הוא ממשפחת יארדני, היה יהודי שירד לפני חמ
מהארץ, והוא מהנדס מולטי-מיליונר. הוא בעל דולח
של אריק שרון.

רה"מ ג. מאיר: האיש שישב אצלי עכשיו - לא פחות ולא יותר מאשר יוסף
הרמליץ - הביאוגרפיה שבידו שונה קצת מזו של

84

השר פ. ספיר:

יתכן שמדובר באדם אחר.

השר י.ש. ספיר:

הוא היה מורה לעברית וחבר הגנה ביפו.

רה"מ ג. מאיר:

היה בפאריס, למד שם.

השר י.ש. ספיר:

כן, גר בפאריס בארמון יפה...

רה"מ ג. מאיר:

דוברינין דיבר בקוקטיל-פרטי עם יצחק. ועתה ראיתי

שעוד בשנת 1967 ניסה רוסי ממזרח-כרלין להתקשר עם

בן-נתן. אבל זה לא יצא לפועל.

על כל פנים, בזמן האחרון יש אצאלא נסיונות בשטח זה.

אינני חושבת שיש מה לדבר על וידידות בין גולדמן ודוברינין, אבל זו

כבר ידידות אישית... לכן, ישנה תופעה כזאת.

ועתה, ישנו גם עניין שלהבת פראייר. הרוסים שדברו

אתם - רוצים מהם תשובה: האם מוכנים שמישהו מהישראלים ייפגש אתם או לאו.

הם נדברו, שהרוסים ישאלו אצלם וישיבו ושלחבת פראייר

צריך גם הוא להשיב להם.

לכן, זו שאלה אחת, העומדת על הפרק. השאלה היא, האם

צריכים אנו לעודד את זה או לאו.

אומר כמה מלים, ולדעתי - יש להשיב על כך בחיוב,

מתנאי אחד: אנחנו לא מחזיקים את הדבר בסוד בפני האמריקאים. וזאת -

מסתי סיבות: קודם-כל, אין לנו עניין מדוע יהיה זה סוד בפניהם;

שנית, זה במילא לא יהיה סוד בפניהם. אך אני חחחה,

שצ'ורלין זה, הרשום אצל האמריקאים, ואמר לי יוסף הרמלין, שצ'ורלין

היה קודם לכן במשלחת הרוסית ואצל האמריקאים - אחד מסימני-ההיכר שאי

המשלחת המועבר למנגנון האו"ם - הדבר מטיל עליו חשד, שעוסק הוא בג'ול,

כי יש לו, בהיותו איש מנגנון-או"ם הרבה יותר חופש-פעולה מאשר בהיותו

מוגדר, כאיש המשלחת.

יוסף הרמלין דיבר פעם עם איש פ.ב.איי. והם דברו על

צ'ורלין, שעכשיו חשוד הוא בעיני האמריקאים.

מאז הוא מכיר את איליין, - לא מתקבל על הדעת, שישנן

שיחות שלפוניות ופגישות כאלה, שלא רשום אצל הרוסים-גלא-האמריקאים ולא

ידוע להם, שאמנם נפגשים הם.

לכן, בשבילי זה החנאי, וכמובן - האנשים שייפגשו

אתם - צריך שידברו דברי-טעם אריק שרון, גם הוא נפגש עם צ'ורלין אצל

דודתו. באותו הזמן לא ש... לדבר. עתה זה התקשר עם איליין. מותר שייפגש

אריק גם עם אחרים, אבל החנאי שידוע הדבר, ואם מדברים על עניינים רציניים -

צריך לבחור במישהו ש... מתאים לדיבורים כאלה, למשל: איליין מספר שצ'ורלין

אמר, שהם רוצים ל... עם משה דיין, כי הוא רשום אצלם, שאם מדובר על

עשיית ויתורים לשל... הוא האיש המתאים לכן... הם רוצים להיפגש, לכן, א-

עם דיין. אני מסכימה שייפגשו עם דיין, או עם כל איש אחר, בתנאי שהצגתי

כאן

השר מ. דיין: בזאת יצאו מהשיחה עם אריק - בעניין ההוטרונות? -

רה"מ ג. מאיר:

כיצד עובדים הם: לפני שנה בא אריק לאיליך ואמר לו שיש לו בשבילו בקבוק וודקה ממישהו. הוא סיפר שאצל דודתו בניו-יורק היה צ'ורליך והוא ידידו של איליך, ושלח לו בקבוק, משום שבהיותו בארץ - היו ידידים.

כאשר הגיע איליך למלון בג'נב, צלצל אליו יארדלי זה, כאשר ידע שהוא במלון זה באירופה, עוד לפני שהכירו. על כן, אותו יארדלי, או שמנצלים אותו הרוסים, או שהוא ניחן להיות מנוצל.

השר י.ש. שפירא: ביחס ליארדלי, פגה כדי שיהיה ברור מי האיש: האיש הזה היה בחור, שעלה מרוסיה והתפרנס כאן מהוראת העברית, ונפצע, כאשר נהרג ברנר, במאורעות 1921. הוא עוסק בנושא באטריות מכס, וכל באטריות הטיילים - זה ייצור שלו.

השר פ. ספיר: אבל עוסק הוא גם בסרטים.

השר י.ש. שפירא: לא. הוא יהודי, ואכלנו אצלו ארוחת-ערב - ברפל ואני ועוד מישהו, בניו-יורק, והוא ערך לנו חידוך בעברית - כיצד כתוב בתנ"ך דבר זה או אחר. אינני חושב שהוא חשוד, אם כי יכול להיות שהם מנצלים אותו.

אני חושב שמשנת 1967, מי שהפסיד מהפסקת-היחסים - היו הרוסים ולא אחנו.

הכרה זו קיימת אצלם, וזו הערכתי, שהם מבינים זאת ושואלים עצמם - מדוע ברחו מכאן. כי דרך אחת של לחץ עלינו - נסגרה בפניהם, וזאת עשו הם במו-ידיהם. האפשרות לבוא הנה ולדבר קשות עם ראש-הממשלה, או עם שר החוץ אי שר הבטחון, ההזדמנות הזאת אינה קיימת עוד בשבילם. הם לא יכולים גם לקרוא את השגריר שלנו ולתת לו מנה גדולה במוסקווא. אינם יכולים גם לאיים עלינו שיפסיקו את היחסים אחנו...

איני רואה תכלית בשיחה אתם. מה יש להם לומר לנו:

אם רוצים אתם לתדוש את היחסים הדיפלומטיים אחנו? - אהלך וסהאך. אנו ודאי מעוניינים בזה. אבל שיחה שלא בהקשר זה, לפי דעתי - איננו יכולים להרנויח מזה דבר, ולהם אנו נותנים הזדמנות חדשה נוספת, ללחוץ עלינו במה שניחן ללחוץ.

לא די שהם עושים מה שעושים לנו, ולא די שמדברים הם עלינו בסגנון כזה, שאנו נאצים וכו', אזי נשאלת השאלה - מה יחן לנו הדבר? על כן, יש לי פקפוק רב אם כדאי לנו כל העסק עם הזה, אלא אם אומרים אצאלנו, שרוצים אצא לדבר אחנו, כדי לחדש את היחסים הנורמליים, הדיפלומטיים. ואז, כמובן, איך לנו בדיקה, וגם תועלת יש בדבר, כלומר: אנחנו אנשים הראויים לבוא גם בקהל זה.

השר פ. ספיר: 7 א, שעוסק אני בפרקמטיה - איני פרקטי עכשיו כמו

יעקב שמשון שפירא: אני חולק על הפרקמטיות המוחלטת

הזאת.

אם הרוסים קורה לנו הדבר כבר פעם שנייה: פעם היה זה בשנת 1956, ועתה - בשנת 1967. אני בעד זה, שאם הם מחפשים קשר, שנעודד אותם, נחפש אותו, נתקשר אתם. אני רק נגד תיווכוּש של איליך, שאני מכיר

השר פ. ספיר:

אותו היטב, ובלי כל כוונות רעות לכול הוא להיות מנוצל. כאן יושבים אנשים המכירים את הרקורד שלו, לא רק הכלכלי... וודאי מכירים את המברק ששלח סנה מרומא, בו שלח אותו בדרכי גדליהו בן אחיקם.

אביגור אמר בזמנו: חכה, אולי עוד יצול למשהו. והרקורד הכלכלי שלו, מה ששייך לקשריו עם גויים, תמיד גרם לנו חרפות. גם עתה אנו נמצאים בשתי חרפות בגללו - ביפאן, ועם קייזר, הסכסוך הגדול שיש לו אתם: לשניהם גם יחד אינו מחזיר את הכסף. אצל "ראנו" - קיבל פיצויים. לאלה אינו מחזיר את הכסף שחייב הוא להם. לכן, הוא אדם מפוקפק. צריך לזרוק אותו מכל המדרגות, והוא יכול ללך לרצות להיות באמצע, שמא יצא משהו מהדבר, ולקבל את החלק המסחרי של העניין. לכן, הוא אינו אדם יציב, הוא בוכה וצוחק בבת-אחת, ואינו מתאים לכן, שדרכו ניצור את הקשר הזה.

אני בטוח שיארדלי זה מוכר לי, ועל כל פנים, גרץ עשה לי הכרה אהו. איני יכול לומר עליו מטוב ועד רע. אבל באופן חיובי, אני צריך לומר, שעלינו להגיד, שאם הם רוצים לדבר אתנו, - אזי בדלת הראשית. הם צריכים לעשות זאת דרך אנשים מוסמכים שלנו, של הממשלה, - ראש-הממשלה, שר החוץ, שיקבלו אתם פגישה, ויקבעו מי האנשים המתאימים לכן. על כל פנים, אני בעד פגיש פתיחת פתח לאשנב, אשנב לחלון וחלון לדלת.

השר ש. הלל:

אני בעד זה שנאפשר ונעודד מגעים של אנשים מקובלים עלינו, אנשים רשמיים, כי קרו כמה דברים לרוסים: יעקב שמשון שפירא הזכיר, שהם בסך-הכל שגו, אולי, בכך שנחקו את החיסים אתנו. לא היה קורה להם דבר אילו לא ניתקו אותם. אני חושב שהיו להם לקחים במלחמה. אני חושב שהסתלקות נאצר והידיעה שמלווה אותם, מזה שנה או שתיים, שהוא קיים או אינו קיים, שהוא חולה, והם ידעו זאת טוב יותר מכל אחד מאתנו, - כל זה יכול היה להביאם להרגשה: מה יהיה הסוף? אני חושב, שנחקלו בכך, שאמנם איננו רוצים להתגרות בהם, אבל איננו מוכנים לוותר ללא עמדה חזקה מאד, וזה מביא אותם להנחה, שאין להם פתרון פשוט ומהיר וחלק. יש להם כל-מיני סיבות לרצות להרהר וצלינו לעזור להם בכיוון זה. אסור שתהיה להם הרגשה, שנוצרת על-ידי התעמולה שלהם, אבל כל אחד מחילי להאמין בתעמולה של צמו, שאנו - לא בזכות עצמנו כאן, ולמטרות עצמנו - אלא למלא פונקציה של האמריקאים. אם איננו מדברים אתם, פירוש הדבר, שאנו אומדים שאם רוצים הם לדבר אתנו - יש לנו את הכתובת האמריקאית. צריך שיהיה לנו כל העניין לעזור להם בהרהור זה. אני בטוח, שעובדה אצלם הרהור רציני מאד בקשר לכל ההתפתחויות מאז נקטו את העמדה ערב מלחמת ששת-הימים, לרבות כל ההתפתחות המלחמתית ומשבר נאצר וארגוני הטירור והפתח וכו'. אני מתאר לי, שאלף שניך לזה בצורה מפוקחת ומבוקרת מאד ואיני יכול לראות שום נזק בזה. איננו במצב נפשי שנשחק משחקי-פרסטיז'ה, שקודם יחדשו את היחסים הדיפלומטיים אתנו ואז נלך לשיחות אתם. אלא צריך להתייחס לזה בחיוב, באהדה ובביקורת גדולה.

רה"מ ג. מאיר: אחת הסיבות שרוצים לדבר אתם, היות והם מדגישים ופראייר שלהבת הזכיר את רביך, דאמריקא והוא אמר: תיך - לא, כי הוא מספר לאמריקאים. איני בטוחה שאינם רוצים בזה כדי שיוכלו לומר לאמריקאים, שהם מדברים אתנו, או שהאמריקאים יתחילו חושדים בנו שאנו מדברים עם הרוסים. אבל אני בעד שיחות. ישנם גם כל-מיני מצבים, שאנו יכולים לביץ ליזום פגישות עם הערבים; אני גם בעד שיחות עם הרוסים, אבל כאשר נפגשים אתם - אפשר לומר להם כל דבר. לא צריך רק לשמוע מהם, כי גם לנו יש מה לומר להם. על כל פנים, אני לא רואה איזה צד נזק יכול לצאת מזה.

השר י. גלילי: 1. אני לא מקבל על עצמי לומר אם זו היתה שגיאה או לא מצדם. אני מניח זאת להם.

2. יכול להיות נזק משיחות בלתי-נבונות, שתשמשנה להם אוריינטציה מודיעינית, וזה יכול לגרום נזק. אני בעד שיחות אלה, ולו רק בגלל נימוק אחד ויחיד: לשלול מהם את האפשרות לטעון, שאנחנו מסרבים לכל מגע אתם.

אינני תולה בזה תקוות. אם הם יחליטו על חידוש היחסים, אזי הם יכולים לנצל את אחד המגעים הללו, כפי שניצלו בפעם הקודמת. אבל אני תולה בזה שום תקווה, פרט לכך, שאני רוצה לשלול מהם, או מכל מישהו אחר את האפשרות לטעון, שבסיטונות מסרבים אנו למגעים כאלה. מובן שאני רוצה לשלול מהם את האפשרות לומר לעצמם, ולזולתם שאנו דוחים כל אפשרות של מגע. חזקה עלינו שנשלול מהם את האפשרות לראות במגעים אלה תחליף ליחסים דיפלומטיים, או לנצלם לרעה. איך לעשות זאת וכו' - זה לא ענין לפורום זה. את זאת צריך לשקול יפה, על מי יש להטיל את הדבר.

אני עומד על כך, שזה יהיה מבוקר ולא להטיל כל מגע שהוא, שלא בדרך זו, כי אז זה בהחלט יכול להיות מנוצל לרעה. השר י. גלילי: אני בעד.

השר מ. דיין: אני בעד, אבל בצורה ממוסדת מאד אתם. קודם-כל, כפי שראש-הממשלה אמרה, שבינינו יהיה ברור, שזה ייעשה תוך התייעצות עם האמריקאים. בין היתר ראיתי נייר, שהאמריקאים אמרו, שהיו תוכנים לראות מגע ישיר בינינו והרוסים.

רה"מ ג. מאיר: עוד לפני שרביך נפגש עם הוברינין, הוא ידע מהסטטיסטי-דיפרטמנט, שדוברינין היה רוצה להיפגש אתו, אבל באיזה מקום פומבי.

השר מ. דיין: לפני שבועיים שלווה ראיתי נייר, בו אמרו האמריקאים ליצחק, או לך, שהיה טוב אילו נוצר היה קשר ישיר בינינו והרוסים. אבל מכל-מקום, בינינו צריך אף לקבוע, שאנו הולכים לזה, תוך ידיעה מלאה של לפני ואחרי השיחה, של האמריקאים. ואז, אם הרוסי אומר שהשיחה נשארת בינינו, אזי הישראלי צריך לומר לו: סלח לי מאד: אני

9.10.70. ת"א.

השר מ. דיין:

מדווה על השיחה הזאת לממשלה והממשלה, איני יכול לומר לך בשמה, אלא שלא תפרסם זאת בעתון, אבל לא אומר לך שזה עסק שנשאר בינינו. אם הוא ישיב בשלילה - אזי לאו. הוא יאמר שהשיחה תדומה על-ידו לממשלה, וזה יכול לא להתפרסם בעתונים, אבל לממשלה יובא הדבר, ושלא ישתמע מדברי הנציג שלנו, שהיא מקבל על עצמו, שזה לא יגיע לאמריקאים. זאת - לא.

ב. אני מציע שהשיחה, תהיה - תכנה לא יהיה סבסטנשן על נושאים - כיצד לפתור את העניין בינינו והערבים, אלא על היחסים בינינו והרוסים;

ג. ועל כך, היא צריכה להעשות על-ידי אחד האנשים הרשמיים שלנו בשם הממשלה - במשרד החוץ שלנו. זה יכול להיות בין-נתון בפריס, או משהו אחר באו"ם, אבל היות ואנו מדברים על עניין עם מדינה שניתקת את היחסים ורוצה להידבר אתנו - איני מציע ואיני בטוח שזה מה ששפרא הציע, שנאמר להם תחילה שיניפו את הדגל ואחר-כך נדבר אתם, - שזו הדרך הנכונה, אך צריך להתחיל אתם ברגל הנכונה. אם רוצים לדבר אתנו - יפה מאד; שיחה סגורה - שיחה סגורה, אבל לא רק אילין, אלא גם עם משה דיין. לא כך אנו נדברים, אנו יכולים להתייעץ על דרג ועל מקום, אבל ה צריך להיות בשיחה ממוסדת, על-ידי איש ששייך למנגנון משרד החוץ שלנו, פני יש לנו כאן עסק עם מדינה אחרת. אפילו עם האמריקאים איננו מדברים כך. מדבר ארל"ה, פעם הרמטכ"ל; אא"י עם ברבור במשך שעה דברתי, אולי פעם אחת, בעניין הפסקת האש. איני דופק על דלתו ואומר לו: בו נשוחח, ולא הוא לי. וזה הכל - בארץ. אני יודע על ארב-חמש פניות כאלה. אחת היתה בפריס, אחת אל בין-נתון; הם טענו אחר-כך, שתקוע "לאט דאם דאון" בזה שפרסם את הדבר, אבל הם קבעו התכוונו דרכו לשוחח; וישנו עניין שלהבת. על השיחה עם תקוע התחלנו לדבר וקראו על כך בעתונים רה"מ ג. מאיר: זה נכון.

השר מ. דיין: יכולה להיש להיות דרך, וזה לא צריך להופיע בעתון. אם משהו צריך לתת להם תשובה, אם זה שלהבת - יהיה כך ותגידו את המקום והאיש שלכם, ובין הנציגויות שלנו שם יוסדר העניין. נדאג שיהיה נציג מוסמך לנו, שידבר אתכם. הנציג המוסמך יהיה אה"א אמנם בלי דגל, אבל משהו מעומק אצלנו בקשרי-חוץ, שיהיה זה דבר ממוסד.

השר י.ש. שפירא: התנגדותי היא לכך, שהשיחה צריכה להיות על חידוש היחסים בינינו ורוסיה, ולא על משהו אחר.

רה"מ ג. מאיר: א עובדה היא שהרוסים הינם עתה שכנים שלנו, וגם זה נושא שאשר לדון בו, ואפשר לדון על הידברויות.

השר י.ש. שפירא: יש עוד נושא: אחר שחידשנו אתם את היחסים בשנת 1957, - הבייקוט הפוליטי נמשך.

השר מ. דיין: לארה"ב אין יחסים עם סין, אבל באופן ממוסד, שגרור מסויים בוארשה מדבר אתם וברור מי מדבר עם מי.

אמנם, אין יחסים, אבל יש הידברויות וההידברות ממושכת.

רה"מ ג. מאיר: צריך לעבור על כל החיק העוסק במגעים ולנסות להכניס זאת לאיזה מסלול.

ישנו דבר נוסף: ישנה העצמאות של ערביי השטחים.

השר י. אלוך:

נדמה לי ששולחן זה, גם בהרכבו המלא, # דחה

בהזדמנויות שונות את הקונצפציות הקיצוניות - זו

האומרת שאין לוותר על אף שעל גם תמורת שלום, וזו הטוענת, שאסור

לספח אף שעל, אפילו אם זה דרוש לשמור לצרכי-בטחון.

זה אמנם שלב גבוה של הסכמה, אבל אינו מספיק בהיר, כדי

שהיה ברור מה תהיה המפה הרצויה לנו לתחומי האפשרויות המדיניות, לצרכי

הבטחון והשאיפות הטכיותוריאליות.

אם אינני טועה, אין חילוקי-דעות בינינו, שהשטחים

ביהודה ושומרון, המאוכלסים ערבים בצפפות, הם מיועדים לפתרון, לא בתחום

השיפוט הישראלי. אני חושב שאיני טועה אם אומר, שאילו ניתן היה להגיע

לשלום עם ממלכת-ירדן ולא היו מתנגדים, שאותם שטחים מאוכלסים בצפיפות

על-ידי ערבים - בעצב יהיו חלק ממדינת-ירדן במבנה זה או אחר, היינו

הולכים להסדר כזה.

עם הנחות-יסוד אלה אינך מקובלות על השולחן, אזי גם

לכל היתר אין טעם. אם הגרסה היא, שבכל מקרה ופתרון שטחי יהודה ושומרון

על אוכלוסייתם צריך להיות חלק ממדינת-ישראל, אזי זו קונצפציה של ארץ-

ישראל השלמה, שאפשר להבין את מניעיה, אך היא אינה ריאלית-פוליטית.

בעיית האוכלוסין עצמה: מותר לנו לרשום לעצמנו מחמאה

אצאאאא, שבמשך שלוש שנים וחצי, כמעט, למרות שהיו תופעות ספורליות של

הפרת-סדר ומרי, בסך-הכל אנו מסכמים תקופה זו סיכום חיובי, מבחינת הסדר

והבטחון, וגם מבחינת הנורמליזציה העובדתית, הפונקציה של חיי יום-יום;

כל אלה נחשבים בעיני הישגים ממדרגה ראשונה, שלא כל צבא המוגדר

בטרמינולוגיה הבינלאומית כצבא כובש, זוכה בהם. במידה רבה - זה הודות

למדיניות שלנו ובמידה רבה - גם הודות לאופי העסי, שעל מעלותיו

ומגורעותיו.

אולם, בדבר אחד לא עשינו די וזו אחריות הממשלה כולה,

ולא אחריות הממשל הצבאי או משטרת-ישראל, אלא לא היתה נטייה כזאת גם

בממשלה, אם לדבר עליה כעל גוף קולקטיבי: במשך שנים אלה לא נתגבש

בקרב ערביי יהודה ושומרון נושא להידברות עם ישראל. בתחילה היו מהם כמה

שחשמיעו קולות בפומבי, על רצון להקים איזה דבר פלשתינאי. ובתבונה -

אצאאאאא הם שתקו, כאשר הרגישו שאנו לא רואים בהם שותפים ליזמה כזאת.

יתכן שהיו גם פירושים אצלם, ובזה אני בטוח, שככלות הכל - ישראל רוצה

להשאיר להחזיר זאת לירדן, ותעשה זאת על אולכוסייית השטחים, ואם הם יהיו

פעילים מדי בכיוון פתרון אצטי-ירדני, לא יינכו מעונש חמור כאשר יוחזרו

לירדן, כפי שקרה בשעתו עם ערביי עזה, בשנת 7-1956.

אינני חושב, שצריכים-היינו, במשך שלוש ורבע שנים

להקים מדינה פלשתינאית, אלא אני מדבר על כך, כיצד זה מצטייר אצלם.

במשך כל השנים האלה הייתי בהחלט בעד פעולה חד-צדדית

שמשאירה אופציות אחדות, כולל זו של הידברות עם ירדן, ועם ערביי השטחים.

אני מזכיר את אחד מחטאי הקודמים, שבשעתו האאא את האפשרות של הידברות עם ירדן, דראיתי כאופציה אחרונה דוקא, אבל לא סגרתי אותה.

היה לי רושם, בקיץ 1967, מיד אחר מלחמת ששת-הימים, שהאוכלוסיה הערבית בגדה המערבית היתה בשלהי לאיזה שהוא הסדר, ולו גם הסדר-ביניים.

רה"מ ג. מאיר: איזה הסדר?

השר י. אלון: על בסיס של קהיליה ערבית של קומיוניטי.

זה לא נבדק עד הסוף, דקבל-ב-וטיפל בזה בשעתו

משה ששון, בשם ראש-הממשלה ושמעתי על כך כמה דוח"ות, ונפגשתי אתם בזמנו, כמה פעמים, על-פי בקשת ראש-הממשלה אשכול המנוח. אבל כאשר ראיתי שהתנאים לא היו בשלים גם אצלנו דבאיזו שהיא מסקנה, קשור היה הדבר בקונצפציה של הממשלה וכו' - ועל כך - עזבתי זאת.

לא הצעתי גם שום דבר קונקרטי, כי לא היה מה להציע בנסיבות פוליטיות של אז. אני מזכיר זאת כדי לראות אם אפשר ללמוד קצת לקח מעניין זה.

מדוע היו תנאים נוחים אז: הם היו תחת הלם המפלה, והיו מאוכזבים מאד גם מנאצר וגם מחוסיין. הם דשפו התרשמו מאד מצה"ל, וברבות הימים, ההדברות עם ישראל על בסיס פלשתינאי, זה או אחר, הפכה לעניין אנטי-פטריאוטי.

באותם גורמים, שהיו אנטי-האשמיים כאשר היתה ממשלה ירדנית בעבר הירדן, - ראו בירדן את הקשר שלהם. אך היה מצב של קפאון. אנו לא הפסדנו דבר, קיימנו את השלטון בסדר גמור וחייפשונו אחר מגעים עם מדינות ערביות, לפי יכולתנו או כפי שנראה היה לנו בתחומי-יכולתנו.

מה קרה בעקבות המשבר בירדן: שני דברים מעניינים קרו -

1. בגדה המערבית; 2. בעבר הירדן המזרחי, בממלכת-ירדן. בקרב האוכלוסיה

או חלק ניכר מהאוכלוסיה של הגדה המערבית היתה ההתעוררות גדולה מאד, עקב שהמאורעות בירדן. בסופו של דבר, מה הם יכלו ללמוד מקורותיהם בתקופה זו? שהמסטר ההאשמי יש לו כוח למגר את ארגוני הטירור והחבלה, ובאמצעים אכזריים מאד, כלומר: הוא מסוגל גם להרוג פלשתינאים, כדי להבטיח את של שלטונו.

השר י. ש. שפירא: האם ידוע סוף-סוף - כמה מהם נהרגו באמת?

השר י. אלון: אומרים שפחות מפפי שפורסם בעתונות.

השר ש. הלל: אומרים ש-2500 הרוגים ו-3500 פצועים היו להם.

השר י. אלון: ארגוני הטירור והחבלה נתגלו כגורם קל-דעת ולא-אחראי מבחינה מדינית ובלתי אפקטיבי מבחינה צבאית. העיראקים

עם הדביזיה שלהם על אדמת ירדן, שהבטיחו לבוא לעזרת הפלשתינאים - היו ניטרליים. הסורים, שהעידו לחדור - התקפלו מהר מאד. המצרים, כולל נאצר,

בכבודו ובעצמו, ישבו על הגדר ישיבה מובהקת. יום אחד דברו בזכות אלה ויום אחר - בזכות האחרים. אאאא לעתים - באתו נאום - בזכות שני הצדדים:

המלך אמר, למשל, שהאירוניה של ההסטוריה היא, שהפעולה האחרונה של נאצר

9.10.70 ח"א.

השר י. אלוך:

בהציוו היתה - להוציא את המלך מבידודות. כך הוא אמר, לפחות, כפי שמפרסמים זאת בעמאן.

לא נשאר לפלשתינאים שלנו, אלא ביהודה ושומרון, מקור לעידוד רב ממדינות ערב, או ארגוני הסרור, מאשר ירדן. אם כי אני חושב, שפגעה שצודקים העתונים שמספרים היום, שכבר בתחומי הגדה ישנה מחשבה שבייה לגבי ירדן. כאשר נתפרסמו המספרים, שהם קטנים יותר ונתחדש הקשר ונתברר, שארגוני החבלה נחלד הכינו מהפכה נגד המלך, מתברר שהצבא גילה שלוש-מאות בונקרים, שתים-שלוש קומות תחת הקרקע, עם הרבה נשק, בעיקר מסיך, ותעודות המוכיחות בעליל, שהיתה תכנית להפיל את המשטר, תוך זמן קצר - כל זה משנה את התמונה.

כנראה שהם תפסו גם כמה סינים, במחבוא, שכנראה שימשו שדריכים.

כאשר כל הסיפורים מתגלים לאט-לאט, על-ידי הצד השני, איני מוציא מכלל אפשרות, שיחס הערבי הממוצע בגדה כלפי ירדן - יתאזן כלפי המשטר השליט עתה בירדן.

המשטר לא היה אהוד יותר מדי עליהם אף פעם. אבל נוכחנו לדעת, שאם המשטר מבטא את המאבק למען פלשתין, משלימים אתו, כל זמן שאנו יושבים שם.

לענין השני: בנייר שהגשתי לראש-הממשלה, לפני שהגשתי

לממשלה, כתבתי ב-23 לחודש, שאיני מוציא מכלל אפשרות, שאצל המלך היה מביט גם הוא בעין יפה וטובה על הקמת מימשל עצמי מערביי הגדה, בתנאי שתישאר האופציה של אפשרות של הידברותם במסגרת של חוזה-שלום עם ירדן, בצורה אצאאא כזאת או אחרת. וזאת, גם כדי לתת להם איזה ביטוי וגם כדי שימשו תחליף ליזמה של ארגוני הטירור והחבלה לייצג את האינטרס הפלשתינאי. כי סודם של ארגוני החבלה יהיה רק בזה שהם מפתחים מיטוס, שהם נושאי הענין בקרב הערבים ודעת-הקהל בעולם. אילו ניתן היה להחליש את המיטוס הזה, - היתה בזה תרומה גדולה מאד לעניננו.

כתבתי זאת מתוך הערכה של מצב. אתמול היה בעתון על

ראיון שנתן המלך לעתון תורכי, שם הוא מדבר על מעמד מיוחד לפלשתינאים בממלכת הירדנית. המלך מדבר עתה אצאאאא - (השר י. גלילי: הוא

מפנה אותם לשחרור פלשתין). כל זמן שאין שלום - הוא ברחש המלחמה נגד ישראל. מה השאלה בכלל בענין זה? אבל הוא מדבר כבר עכשיו, ולדעתי בצורה נבונה ומענינת, על-יסוד שיטה מימשל קבועה חדשה, על "לאסטינג פוליטיקל סיסטאם".

הוא אינו מפרט, אבל חושב לתת, בעצם, אכסנס חזק

למושג "פלשתיין".

הראיון לעתונאי התורכי (בשפה האנגלית) - נמצא כאן, נגד עיניכם.

רה"מ ג. מאיר:

האם זה ציטוט נכון? - מה שכתוב כאן?

השר י. גלילי:

לא. אני אמרתי, שלא אכפת לי אם יהיה 'פלשתינאן סטייט' -

רה"מ ג. מאיר:

אדרבא! אבל באותו ראיון אמרתי, שברור לכל, למשל, שירדן

לא הנהר ירדן לא יכול להיות מקום, שאפשר לטייל דרכו עם הצבא מצד אחד למישנו. אחר שנקבע את הגבולות הבטוחים שלנו, מעבר לזה לצד זה של הירדן, - אם זה יצורף לירדן וייקרא פלשטיין - ארבע. דברתי נגד פלשטיין כמדינה שלישית, ולא כמדינה שלישית, ולא פלשטיין במקום ישראל.

השר י. אלוץ: כיוון שפגישתי עם המלך היתה אחר ששלחתי את המסמך הזה, אני הופתעתי ממנו, כאשר ראיתי עד כמה הוא עצמו

קרוב למסקנות. הפתרון של המשטר שלו הוא פתרון פלשטינאי, כלומר: הוא רוצה להיות בעל-הבית על המושג פלשטיין, ולא לתת זאת לאחרים; להיות המגן על האינטרס הפלשטייני ולא לתת זאת לאחרים.

הוא מתחזק בזה ביחוד אחר הסתלקות נאצר מהבמה. כי נאצר היה קונקורנט לו בענין זה.

שאלתי אותו אם היה קם מינהל סה בגדה, - האם היה

רואה בזה פעולה נוגדת את האינטרס הרחוק של ירדן.

הוא השיב: אישית - הייתי בעד זה. כמובן, אם זה לא אנטי האשמי. אי-אפשר לומר, שהשאלה היא לביצוע, אבל אין ספק, שאפשר להגיע לכך, שאילו היינו רוצים באיזה מין מינהל עצמאי בגדה המערבית, לא היה קושי בזה,

לדעתי, להביא לידי כך, שהמלך ייעך לידידיו בגדה המערבית, והם לא מועטים, לתת ידם למהלך כזה. וזה לא בשמו, אלא בברכתו השקטה; לא שאני מתנה את בכך, אלא מעלה גם אפשרות כזאת.

אני מסכים עם גולדה, ואמרתי זאת פעמים רבות בעבר,

שהפתרון הפלשטינאי חייב להתבטא בראש וראשונה בפפ במזרח הירדן. גם משום ששם היה תמיד חלק בלתי-נפרד מארץ-ישראל השלמה, והאוכלוסיה, ולו גם המקורית של עבר הירדן המזרחי היא פלשטינית. קל וחומר - שמהצית האוכלוסיה של היום, מקורה הפלטי הוא בגדה המערבית. כך שכל ראיית פתרון בעיית פלשטיין רק בגדה המערבית - אינו צודק וגם מסוכן לנו.

אך חלקים מהגדה המערבית, כאפנדקס של עבר הירדן

המזרחי, כמסגרת פלשטינית, אני חושב זאת כדבר טוב; ~~אם לא יתקבל הפתרון הפלשטיני, לא ייבטל הפתרון המזרחי, ואם לא ייבטל הפתרון המזרחי, לא ייבטל הפתרון הפלשטיני.~~

אינני מאמין שהעולם המערבי יקבל איזה פתרון שאינו כולל

בחובו פתרון הבעייה הפלשטינית, והענין של עבר הירדן המזרחי, כאשר הפתרון הוא - שטחים שנוותר עליהם במסגרת הסדר שלום כללי, - זה קו שאני תומך בו.

אין לי בזה שום ספקות, ואיני רואה בזה סתירה להצעה

שלי, אלא חיזוקה.

מה יתן לנו מינהל עצמאי כזה: אם מדובר על מינהל עצמאי,

שיטפל בעניינים מינהליים שלהם בלבד, - כלכלה, חברה, חינוך ובריאות, חרבות ודת, וכיוצא בזה - פלוס איזה כוח קטן, לשמירת הסדר הפנימי בתוכם, -

בזאת אנו מעודדים בניית גורם פלשטייני להידברות אתו. לא להידברות סופית בינינו וביניהם, ואיני מציע שום סיפור שמחייב אותם להתווסף על גבולות

השר י. אלוך:

והוזה-שלום, ומעמד ירושלים, כי הם לא יסכימו לזה, לפי דעתי.
אם איני מוכן לתת להם את ירושלים כולה - הם לא יכולים להיות מועמדים
לכריתת הוזה-שלום אתנו, אבל הם יכולים לשמש גשר להידברות עם העולם
הערבי, ואולי גם אלטרנטיבה - כי לעולם אין לדעת. הוא יכול לנצח במלחמה
ובאותו הזמן - לקבל כדור שיהרגהו. שתי אפשרויות כאלה - אינן עומדות
בתירה האחת לשניה. לא אהעניין יהיה קצת פלואירי, יותר מכובד, בדרך זו;
מבחינת יחסי-ציבור של המדינה בעולם - מהלך כזה יכול לעשת רושם: לא
אכפת לי אם בשלב ראשון זה ישא אופי של איגוד ערים, או חבר השלטון
המקומי. אני מציע לחפש שלב ראשון אלמנטרי, על בסיס של גורם יוריד, ולא
של סטייט, של קהילה ולא מדינה. לא אכפת לי אם לאט-לאט יהפכו הם גם
כך לאיזה גורם פוליטי, שאפשר לדבר איתו ובאמצעותו - עם גורמים אחרים.
איני מתעלם מזה, שיש בדבר זה גם סכנות. אתה יוצר דמות כזאת, גוף כזה,
עלולות להיקח לו פרטנזיות נוספות. הוא עלול להיות גורם מכביד פה ושם.
אך בכל מהלך כזה אנירוואה גם סיכון, ולא רק סיכוי. אני מאמין שאם נעודד
את הכחות הנכונים לעשות זאת ונטפל בזה כהלכה, אין הכרח שזה יתגלגל
לשלילה.

ראשי בערים, בדרך כלל, התנהגו די טוב ואם זה ייעשה

בברכת המלך, יש כל הסיכויים, שזה יהיה טוב מאד.

מה התחומים שאני מציע לטפל בהם: בראש-וראשונה -

שומרון, שזה הכוח הערבי העיקרי. אני רואה זאת גם ביהודה.

לא הייתי רוצה להגדיר את גבולות המדינה.

השר י. גלילי: יחד?

השר י. אלוך: איני בטוח, יש אופי מיוחד לחברון ולשכם. יכול להיות

שהם יעמדו על כך, שיהיה הדבר יחד. אם יעמדו על כך -

אני בעד זה. בש תור אופציה למחשבה נוספת בטווח ארוך, איני מוציא מכלל
אפשרות גם את עזה וסביבותיה.

מדוע עזה וסביבותיה ולא רצועת-עזה, כי מה שלא יהיה

פתרון - אני רוצה שבין עזה וסיני יהיה מרחב שהוא בבעלותינו, בכל מקרה
וסיטואציה. עם ערבים או בלי ערבים, אפילו עם פליטים.

יכול להיות שמלך זה לא יצליח, כש הם ירצו שיהיו בידיהם

כל תחומי השטח. לא הייתי נותן שום דבר, לגבי בקעת הירדן ומדבר יהודה,
וודאי לא מזרח-ירושלים.

על כך, עניין עזה משאיר אני לעצמי כאופציה. יתכן שהם

יעמדו על כך. אני יודע, שהממשלה אמרה אולי דברים ברורים יותר לעצמה,

ואפילו יותר מאשר לגבי הגולן, אם כי לא החילה שם את החוק.

אני חושב שעזה העיר, בבוא היום, תצטרך להיות עיר-נמל

של איזה דור ערבי, אתו נעשה הסדר. אני מדבר על עזה-רבתי, ולא על רצועה
בשלמותה. אבל אני משאיר זאת כאפשרות תאורטית; אך בכדי שתדעו דעתי, אם

וכאשר נזכה לשלום בר-קיימא עם גורם קבוע, אפילו עם ממלכת ירדן, אזי

- תמורת שלום ונכונות לעזור לנו בפתרון בעיית הפליטים מרצועת-עזה, בפירוש

הייתי תומך ברעיון של מסירת עזה-רבתי לאותו גורם ערבי, כחלק מריבונות שלהם.

9.10.70 ת"א.

השר י. אלון:

אם כי לא הייתי רוצה שיהיה פרוזדור מחובר עם עזה, אלא רק רשות טרנזיט בכביש. ואז, נראה בזה את בעיית הפליטים, כאילו באה על פתרונה, מבחינה מדינית.

על כך חושב אני למעלה משלוש שנים. נדמה לי שהיום יש סיכוי לברר זאת בצורה בלתי-אמצעית עם המלך, כהסדר-ביניים, עם סיכויים.

רה"מ ג. מאיר: יש דבר די מרחיק-לכת: נוסף על כך יהיה צורך להשאיר לבהדב לערביי יהודה ושומרון אופציה לזכות הגדרה עצמית בשלב מאוחר יותר, במידה וכאשר הדבר יהיה רצוי לנו, אם כמדינה עצמאית, הקשורה בקשר קונפדרטיבי עם ישראל, אם או א עם ישראל וירדן גם יחד, או אם ירצו בכך - אפילו עם ירדן לבדה, במסגרת של חוזה-שלום בינינו ובינה, כלומר: תהיה עוד מדינה.

השר י. אלון: איני מציע להחליט על הפתרון הקבוע; התשובה שלי היא תאורטית כזאת: אילו היו באים ערביי-שכם והברון ואומרים, שהם רוצים להיות מדינה עצמאית, קטנה, הקשורה אתנו אקאפדרטיבית - להבדיל מקונפדרטיבית - הייתי בעד.

רה"מ ג. מאיר: אני מבינה, שתהיה מדינה עצמאית ערבית, נוספת, במישת-סדום, שבאחד הימים מוכרחה תהיה לפתג לשבור את המיטה הזאת ולצאת ממנה.

השר י. אלון: אני מדבר על השלב הבא במסגרת חוזה-השלום.

רה"מ ג. מאיר: סליחה, זה קונצפציה פוליטית.

השר י. אלון: אני בעד זה כבר שנים, מאז יולי 1967, משיחות הועדה המדינית, שהתנהלו אז.

רה"מ ג. מאיר: לא הייתי אז. אף פעם לא שמעתי שמישהו מאתנו הינו בעד מדינה עצמאית פלשתינאית-ערבית.

השר י.ש. שפירא: בועדה המדינית שנפגשה אז - הייתי אני היחיד בעד זה.

רה"מ ג. מאיר: אם כך, טעיתי.

השר י.ש. שפירא: אבל מאז ועד היום - לא נשארתי באותה נקודה.

השר י. אלון: אני חושב זאת בלתי-ריאלי, כי בסופו של דבר - הם ירצו להיות עם ירדן.

רה"מ ג. מאיר: קודם/כל, אני רוצה לדעת אם הם רוצים בזה.

השר י. גלילי: אם הם רוצים בזה - אתה בעד זה?

השר י. אלון: מדינה, קשורה אתנו קונפדרטיבית - כן.

השר י. גלילי: הם רוצים להיות קשורים לא אתנו, אלא עם ירדן וסוריה,

ולהגיע לים. הם רוצים מדינה עצמאית, ששואפת לאחדות

ערב ולהגיע לים.

השר י. אלון: זה במסגרת של חוזה-שלום. אם כל חוזה-שלום פירושו - להגיע לים - לא אחתום עליו.

השר י. גלילי: הגחה עצמית אינה קשורה עם חוזה-שלום.
השר י. אלון: אצלי המשפט קשור בפירוש עם חוזה-שלום.

השר י. גלילי: מושג ההגדרה העצמית - אינו מושג שמשחקים אותו... המושג הזה - לעם הפלשטיני - אינו מותנה בזה שתקבע לו למי יהיה קשור ולמי לא יהיה קשור.

השר י. אלון: מושג זה לא תלוי לא בהסלמתי ולא בהסכמת גולדה מאיר. אם הם רואים את עצמם פלשטינים, אנו יכולים לומר אלף פעמים שאינם כאלה - והם יהיו כאלה, בכל-זאת.

השר י. גלילי: חמשים שנות תנועה ציונית לא הכרזנו שאנו מעניקים אף שוללים מהם זכות הגדרה-עצמית.

השר י. אלון: אני מתאר לעצמי גם תביעה כזאת מצדם. זה מה שאמרתי. אינני מציע לתת או לא לתת להם זאת.

רה"מ ג. מאיר: לפני כל יתר הדברים, בעיני זו הנקודה. אם יש אצלנו חילוקי-דעות, בעיני זה חמור מאד. אני חושב שאנחנו צריכים

לברר בכל הרצינות ובגלוי-הלב, אם תהייה שלוש מדינות או שתיים בלבד. אמרתי מיום הראשון אחר המלחמה, אאאשהבעיה אאאאא - איך תיקרא המדינה השניה - מדינה ערבית, אאאא אאאא - שזה מעניין אותי כשג דאשתקד, או זה שירד לפני אלפיים שנה. אם יקראו לזה פלשטיין - שיהיה כך. מה אכפת לי הדבר? השאלה היא אם תהייה שתיים או שלוש מדינות. וכי מה עלי לעשות, אם בטחה אני שאם תהייה שלוש מדינות, אזי המטרה מצד הערבים תהיה אחת בלבד - ומכסימום שתיים: ירדן ופלשטיין, (כאשר ישראל נעלמת מהמפה...)

השר י. אלון: איני מציע לעודד מדינה פלשטינית. אלא בטווח ארוך בחוזה-שלום, משאירים אופציות פתוחות.

רה"מ ג. מאיר: עמדתי למינהל עצמי ולכל דבר אחר תהיה קשורה למה שרוצים אנו בסופו של דבר.

לפני מספר חדשים הביא משה לועדה המדינית של המערך הצעה של בחירות מוניציפליות. הייתי בעד זה.

השר י. אלון: גם אני.
רה"מ ג. מאיר: מדוע לו? אם הם ירצו להתאחד עם חפף איגוד ערים, או

שלטון מקומי, עם זכויות מוגדרות - מדוע לא? כל זה - אם אני יודעת שזהו זה. אבל במידה ויש לי מחשבה, שבסופו של דבר ישנה אופציה, שזה יהפוך להיות מדינה, אזי אלף אלפי פעמים צריך לשוב - מה לעשות.

השר מ. דיין: איני בעד איגוד ערים. הייתי בעד בחירות מוניציפליות ותו לא.

XXXXXXXXXXXX
רה"מ ג. מאיר: טוב. באחת הישיבות הראשונות של הועדה המדינית, פגשתי

מישהו והתחננתי בפניו - שיברחו מזה כמו מאש (מענין המדינה הערבית), כי מדינה ערבית בתוך שטח - מערבה לירדן - צריכים להיות לה גבולות. זה לא יכול להיות דבר תאורטי. בשנת 1947, הוחלט באו"מ לחלק את פלשתיין לשתי מדינות ולכל אחת מאלה היו גבולות. והיו קיימים פוינטס והיה כל מה שהיה נקבל באותו יונייטד ניישנס, שאנו אומרים, שהחלטה על מדינה יהודית - היא החלטה גם על מדינה ערבית ועל גבולות.

נכון הדבר שקבלנו ולא קבלנו והיתה מלחמה ואנו אומרים עתה, שאין גבולות; ואיני אומרת שאם או"מ יגיד שנחזור לשנת 1947 - נארוז את הפצינו ונחזור לגבולות 1947. אך האם צריכים אנו לחפש לנו צרות? יש לי די מאלה... יש לי עוד את גבולות 1967... לפי דעתי, זה העיקר, - מה רוצים אנו בסופו של דבר. יש בתוכנו מחשבה אחת או חילוקי-דעות - וכדאי לברר זאת. אדרבא, מוחי פתוח לזה. אמנם, אצאצא, מיד אחר מלחמת ששת הימים, הוא נסגר, אבל אני מוכנה לפתוח ולשמוע ואם יש שמץ של שמץ של תקווה של איזו מדינונת ערבית עצמאית בשומרון ויהודה, ואולי גם עזה, ותהיה קונפדרטיבית או פדרטיבית, ולא אכפת לי איזה מושג יהיה לזה - ואימרו: מילא, פעם החליטו שיהיו גבולות של 1947, אבל אני מוותרת על כך... אך מדוע יפו פחות פלשטינית מאשר מקום אחר, בשבילם? וזה היה בארצם; זה ניתן להם? - אני מוכנה ללכת להתפלל ולהודות לאלהים, שהם הכריזו מלחמה בשנת 1948. איך היינו חיים בזה - איני יודעת. אבל סוף-סוף לא אנו הכרזנו על המלחמה.

השר פ. ספיר: היום ערב יום-כיפור והבטחתי להיות בבית. אני רוצה לומר, שאני יודע שהיים אנו על-יסוד ענין מרכזי, שדומני שכולנו הסכמנו לכך, שלא מציינים אנו מפות, לפני המועד המתאים לכך.

כאשר יהיה מו"מ אמתי על שלום, ודאי שלא תהיה לנו ברירה, אם כי הכרתי ומכיר אני אנשים כאלה מהימים שבהם איימו לצייר מפות. אשכול המנוח היה אומר, שמהיום הזה הית פוחד ממש... הגבתי הקאשונה היא - זהירות. מטעמים שאמרה רה"מ, צריך להיזהר, ואיני צריך לחזק ולהוכיח זאת, ואני מתנגד לכך מטעמים נוספים: זו פתיחת המריבה בארץ, והיא תהיה, בינתיים - על לא-דבר.

השר י. גלילי: למה אתה מתנגד?

השר פ. ספיר: אני מתנגד שנעשה דברים שיחפרשו כמפה לא מצויירת, אבל יהיו מוכרחים להתפרש כמפה. קראתי הרבה אנשים, חברים טובים שלנו, המדברים על מדינה פלשטינית עצמאית. איני זוכר ואיני מפקפק בזה, שחשבו על כך בשנת 1967. אבל אני חושב זאת לענין המלאכותי ביותר. יש בזה כל החטרונות של הכנסת הערבים פנימה, עם הרבה חטרונות נוספים. אני חושב שזו תהיה מדינה מלאכותית, שלא יהיה לה שום קיום עצמאי משלה. במקום לעסוק ביריב אחד - נעסוק בשניים. אין לזה שום יסודות כלכליים, וזה חלום בלבד, חלום בליל-קיץ, גם אם אחרת זה קוראים לדבר הזה פדרציה או שם אחר...

השר פ. ספיר:

זה אומר - שלוש מדינות במקום שתיים, ואני בטוח, שזה בהחלט לא סוף פסוק, אם כי איני יודע מה יהיה הסוף. בטוח אני שאיש לא יציע זאת, ואם יהיה כך - בשבילנו לא יהיה זה סוף-פסוק.

רה"מ ג. מאיר: ערפאת יקבל זאת בתור פלשטיין?

השר פ. ספיר: כן. אני מתנגד לזה. אני חושב שזה יעורר סערה בציבור, זיביא לויכוח-סרק, ללא צורך, שיהיה מלווה תסיסות ובעיקר - אין זה מעשי וענייני ונושא בחובו סכנות רבות.

לא ראיתי אף פאם את המפה של יגאל, הצעתו האורגינלית. אני חי לפי ההנחה, שבינתיים מוקדם הדבר לדון בו.

הצעה נוספת: קרו שני דברים בחודש האחרון, שלא ראינו אותם מראש. נאצר מת והעניין שקרה בירדן, שמוכרחים להיות לו השלכות רבות אצלנו, גם אם היו 2500 הרוגים ולא עשרות אלפים, או אם גם הגיע מספר ההרוגים לעשרת אלפים או אפילו חמשת-אלפים. המאורע שקרה בירדן, - יתכן שהוא החיש אפילו את מותו של נאצר (שאיני מצטער עליו), אך מוכרחים להיות לזה השלכות. לכן, נחכה ונמתין. מדוע צריכים אנו לדבר על כך כבר עכשיו?

רה"מ ג. מאיר: איך אומר שלמה? - איני אוהב ארונות ריקים, בלי מתים...

השר פ. ספיר: נוסף על כך, עכשיו הזמן הבלתי-מתאים ביותר, לאור שני המאורעות האלה, שהיו בזמן האחרון, ואני מציע שנקפא את הבירור נדחה אותו - בינתיים. איני מזלזל בכל מגע שיהיה עם מישהו בעניין השלום, אבל אנו מציינים לעצמנו עניין ואני יכול כמעט להיות בטוח, שעניין הבחירות לעיריות, שנעשה אקטואלי, במידה ויחליטו שזה תמרון מצדנו - לא ילך, אלא בחלקו בלבד.

אצל כולם, ועל כל פנים אצלי - שונה עניין עזה, עם כל הקשיים שבו, שרוצים היינו להתפטר מהפליטים ששם, ואינו דומה לגדה. אצלי שונה העניין הזה לגמרי. לא צריך לחזור בכל יום ולדבר פעם נוספת על כך. אני עשיתי חשבון, לאור מספרים שקבלתי מאנשים כמו יקותיאל או שלהבת פראיר, שכל התושבים יחד, כשהם במדינה אחת, מביאים את הערבים להיות 40% מתושבי המדינה.

ראיתי שוב, שכאשר כולל אני בזה את 420 אלף הערבים החיים אתנו מ-1 בינואר - שמספרם מגיע ל-40% מתושבי המדינה.

רה"מ ג. מאיר: סיפר לי יוסף הרמלין, בפגישתי אתו היום, שהיו

תהלוכות בין ערביי ישראל, ובטמרה הלכו הערבים עם

שלט: נאצר, הוא הקרבן שלך - גולדה. במקום אחר בנצרת, אמרו הכתובות: גאמל, תנוח בשקט - אנו נמשיך את המאבק. - כל זאת אמרו ערביי ישראל.

השר מ. דיין: בגדה צעקו: יחי המושל הצבאי, יחי שרון...

השר פ. ספיר: המספר אינו 420 אלף אלא מגיע הוא כבר ל-430 אלף,

כי המספר הקודם היה בינואר 1970 2970. מאז היה ריבוי טבעי בשיעור של 14,000 נפש והשנה בקב יהיה הגידול קצת גבוה יותר

השר פ. ספיר:

ולכן, המספר יעלה על 430 אלף. בגדה חיים 650,000 ערבים; בתקופת-שלום צריכים לחזור ערבים רבים ואיש לא יאמר, שבגלל זה לא נעשה את השלום, ומספרם המשוער של החוזרים יכול להגיע ל-250,000.

השר מ. דיין: כך הם אומרים, - כולל עזה.

השר פ. ספיר: בעזה ישנם 350,000 ערבים, ויחד מגיע המספר למיליון ו-670 אלף, כנגד 2,5 מיליון יהודים. לכן, הם מגיעים

כבר ליותר מ-40%.

ברצוני לומר כאן רק את אשר חושב אני. הנני מבדיל בין עזה לגדה. עזה תכביד עלינו פי שניים, כי היא מקפיצה מיד את מספר הערבים בארץ לשמונה מאות אלף. זו מסה גדולה והענין החמור ביותר שם - אלה הפליטים. חלק גדול יותר של אלה הנקראים פליטים - מצויים שם. אסיים ואומר: במדינת-ישראל, ממשלת-ישראל לא יכולה לחיות מספר-חדשים בלי שיהיה איזה שהוא זעזוע, ולו גם לפני מלחמת ששת-הימים: תחילה - "מי הוא יהודי", ואחר-כל-מיני דברים שצצו מדי פעם בפעם בחיינו.

הענין הזה צריך לעורר בירור, ויכוח מלאכותי, שאין לו כל תכלית, בזמן שעלינו לחכות ולראות, כדי לדעת מה קורה. לגופם של דברים - אני מתנגד בכל תוקף, כאשר אומר זאת ליובה אליאב או אחרים, ולא מעטים, וכתבו על כך שתי-חברות ומאמרים (ליובה אליאב בלבד) - כאשר כתב חוברת ואחר - תיקן חוברת) -

רה"מ ג. מאיר: עכשיו אומר הוא: שתי מדינות.

השר פ. ספיר: קראתי שתי חוברות, - גם את זו המתוקנת. ואם לא ליובה - אחרים עושים זאת. לכן, הפתרון הגרוע שבגרוע יהיה -

שלוש מדינות.

השר ש. הלל: אין ספק שהבעייה הפלשתינאית קיימת ותלווה אותנו והיא שוקעת וגואה. עכשיו היא בגאותה, מבחינת התודעה הבינלאומית והתודעה של הערבים ושלנו. (השר ספיר עוזב את הישיבה). השאלה המרכזית, שעלינו להציגה לעצמנו, אם אומרים אנו שפתרון הבעייה הפלשתינאית הוא בירדן, או שאינו בירדן. ברגע שאינו בירדן - יש לזה משמעויות, וגם השלכות ישירות על מה שצריכים אנו לעשות, ולא לעשות.

אני חושב שזו בעצם הבעייה היסודית, ההתפתחות של הזמן האחרון - היו לה גם צדדים חיוביים, גם סכנות וגם סיכויים.

פעם דברתי כאן על הסיכויים בכך, שנתחדדה ההרגשה אצל הפלשתינאים, ואולי גם בדעת-הקהל בעולם, שמה שקורה בירדן - זה הקובע את גורל הפלשתינאים. אבל המלחמה של הפלשתינאים על מעמד שלהם זה או אחר, זה דבר שיכול לחזק את המגמה, שירדן היא המולדת שלהם - שם יריבו, יסדרו את הבעיות של השלטון כרצונם. אבל מאידך, בעת ובעונה אחת, קיימת סכנה, שאסור לנו לחזק אותה בכך, שאומרים שברור עכשיו, שבירדן אין פלשתינאים. אלא המלך שנו שם והבדווים קיימים שם, והם הורגים את הפלשתינאים והיהודים

השר ש. הלל:

הורגים אותם משמאל ומימין - ומי יהיה אתם? - אנו נישאר עם הבעייה, שאין תקומה להם בירדן, ואנו צריכים לחפש לא בעייה של שלום והסדר בינינו והמדינה, שהיא מדינת הפלשתינאים, אלא - אנו וירדן, - צריכים לחפש פתרון לפלשתינאים. אנו עלולים לחזק את העניין בתודעה הציבורית-בינלאומית, שאיננו יכולים להתעלם ממנה.

מה עשינו עדעתה: מינהל מתזקן. על זאת דיבר יגאל ואין טעם לחזור על כך. גם יצירתן של מסגרות של דו-קיום - קום-כל להוכיח לנו ולעולם, שאנו יכולים להיות יחד כשני עמים, ללחום ולחיות ולרמות האחד את השני, אני חושב שזו שאלה רצינית ביותר בין אלה היושבים כאן; אנו יכולים להעזר גם באלה הפלשתינאים, שהם בעלי משקל-סגולי, לכוון את הדבר בירדן. אם יש למישהו אידאה או השפעה, שילך לירדן וישפיע על הפלשתינאים, או על המלך.

לא שמעתי מאיש מהם, שאומר שלא יוכל ללכת. שמא יאמרו לו: מי בחר בך. לא אנואר על חאטיב ולא נוסייבה ולא ג'אברי. אם הוא יכול לתרום את תרומתו, על-סמך הנסיון, עלינו לראות זאת בעין טובה ולעודד זאת. לא אצריך בכל העניין הזה ואכנס לפרטים - מה אנו עושים ומה איננו עושים. עלי לומר רק זאת: אם המדובר בהמשך קיום המינהל הסדיר, ללא מגמה של פוליטיזציה של הפעולה בגדה, מבחינתם, זו שאלה אחרת. נראה אם החינוך עצמאי או לאו, ואפשר לתת להם בביטוי זה או אחר, מבחינה זו - עצמאות. אם הכוונה לפוליטיזציה ולא חשוב איך אנו מתחילים מזה - להביא ללכך שתהיה הופעה פוליטית של אנשי הגדה, - אנו נתקלים בבעיות כבדות ביותר:

א. צריך להיות ברור לכולנו, שבעייה ראשונה היא

בעיית ירושלים. אין לי כל ספק, שאיש מהם לא יקבל את העניין שאומר אתה:

מימשל עצמאי, או מה שלא נקרא לזה, כי מיד תתעורר השאלה: והיכן כאן ירושלים? המנהיגות יושבת בירושלים. אם נשאל אותם אם הם מסכימים

לכך, בלי ירושלים - ניכנס לויכוח בלבד ולמריבה עם המון הדים וגיצים בשלבים שונים. איני מדבר כבר על ענין הגבולות האחרים שצריכים להיות לאותו מימשל עצמאי.

השר י. גלילי:

ירושלים בתורת שטח, או בתורת עקרון?

השר ש. הלל:

כאן מתחילה הבעיה. כאשר אתה אומר, שאתה בעד איגוד של

ערים; עם טדי קולק? - האם תאמר להם לעשות זאת בלי

ירושלים? זה לא ילך בלי ירושלים.

רה"מ ג. מאיר:

ודאי שבלי ירושלים.

השר ש. הלל:

אנו יכולים לחמם כבר עשיו את השאלה הזאת, בשלב זה,

אם אומר אתה, שתתנגד שאנואר נוסייבה ואל חאטיב וכל

הקליינטים במזרח-ירושלים יהיו שותפים אתכם. זו היתה אחת הבעיות, שהתעוררה עם ג'אברי בשעתו. זה לא יוכל ללכת כלל וכלל.

לפי אמונתי, לעודד עכשיו את המגמה שיכולה להיות, אם

כי איני בטוח שתהיה, של ביטוי פוליטי עצמאי, בגדה, כאשר אומרים: כל זמן

שאינן הסדר בינינו וירדן - הנה, יש להם כאן איזה יכולת של ביטוי פוליטי

השר ש. הלל:

משלהם, אין לי ספק, שהם לא יסכימו בינם לבין עצמם, על שום דבר מוסכם. לדבר אחד יגיעו כולם, וזה יהיה מושכל ראשון: קודם-כל, תצאו מאתם מפה. הפלשתינאים סובלים, כי מכים אותם ביבדן וגם כאן, ולכן - קודם-כל - תצאו מכאן. על זאת ורק על זאת יהיו כולם מאוחדים.

במקרה הטוב ביותר יכולים אנחנו להביא לכך, שיאמר: כוח-או"מ, משטר של או"מ בגדה המערבית, עד להשירווח. אם ישראל תגיד, שאינה מסכימה להחזיר את הגדה המערבית לירדן, בלי הסדר-שלום, והם לא יהיו חפשיים לעשות מה שירצו מרצונם ומצד שני הכרת בכך שישנם פלשתינאים, היושבים כאן וזה עם, שאין לו מולדת, אזי כל זמן שישנה מלחמה - אי-אפשר להחזיר זאת לגמרי. ואז יהיה כאן או טאנט ויארינג, והם ינהלו את העניין.

הדרך הטוב ביותר שיכול לקרות לנו ממגמתיות כזאת הוא - לחזק את הסנדנציה ולומר שהנציים אנו כאן כוח או"מ.

ועוד משפט קצר: יש לנו מזל, ואנו נהנים ממנו, ולוקחים זאת "פור-גראנטד", וזה - שישנו שקט בגדה המערבית. אבל אפשר לערער אותו גם בינם לבין עצמם, או בינם ובינינו, בקלות גדולה מאד. זה אינו נתון; לפני שנה וחצי לא היה ברור לנו שנצליח להתגבר, לא על הטרור, אלא על זה. הטרור לא היווה סכנה להתמוטטות מדינת-ישראל. מה שהכביד עלינו מאד, זה חוסר-השקט והמתיחות. אנו יכולים להביא למצב זה בקלות גדולה מאד, אם נודוק ביניהם את הויכוח, שזה ייצג וזה לא ייצג ובזה תומכים הישראלים ובזה - אינם תומכים.

כל מימשל כזה, כאשר אנו מגיעים לחודש נובמבר, - 2 בנובמבר, 29 בנובמבר - כל אלה תאריכים "נחמדים" וכל מימשל כזה יקבע תהלוכות ושביחות וכו'. אנו יכולים לחמם את כל העסק הזה, בדרך זו. נכון ששורר ~~ששקט~~ בחוץ, אך זו שכבה דקה, שאפשר בקלות להפשיר אותה. אני מאמין שיכולים אנו לגרום מבוכה גדולה מאד, לעורר כחות ורוחות, שקצת השתלטנו עליהם. במקרה הטוב ביותר - יכולים אנו לחזק את מחשבת כל האינטלקטואלים בעולם, הגורמים הטובים, שעד ש יבוא הסדר-שלום סופי, שתהיה כאן מדינה של האו"מ ולחזק את הדבר, שכל אנשי הגדה יצאו באופן פוליטי ויאמרו: דבר אחד ברור: לפני שנחליט מה יחסנו לחוסיין - אנו רוצים, שתסתלקו אתם מכאן. לפי דעתי, ניכנס לפני כל זה לויכוח, לא רק בינינו לבין עצמנו, אלא בינינו ובינם, על בעיות מסוג זה.

על כן, אל נטעה ונחשוב, שעומדים על גשר ברזל, אלא על שכבה קטנה מאד של קרח, ואל נפשיר את השכבה הזו במן-ידינו.

רה"מ ג. מאיר: מדברי ספיר זהילל איני יודעת - מה פירוש הדבר, לא

לעשות שום דבר; כאשר משה בא ואומר: קרה מה שקרה

בירדן, והפתח" השתולל והיה מה שהיה - קבלתי שאולי הגיע הזמן שצריך לדבר עם הערבים הפלשתינאים, שהם ביבדן ובממשלת-ירדן, שיהיו בה פלשתינאים ולאן דוקא ערפאת.

השר ש. הלל: זאת אנו עושים כל הזמן בירדן, ואת זאת הדגשתי.

רה"מ ג. מאיר: קבלתי וחשבתי שזה דבר נכון. עד שקבלתי את הנייר הזה, - זה נשמט מזכרוני. ויכוח שהיה אז, אך מאז הוא בכל אופן לא היה, על כל פנים - לא בתוכנו. ~~פצם=פצם~~ בארץ זה הועלה, אבל לא העליתי על דעתי, שאנו מעלים אפשרות של מדינה עצמאית בגדה. נניה שמנהיגי הגדה יקבלו זאת, אבל זה לא פלשטיין. זה בשום פנים ואופן לא בשביל ערפאת ולא בשביל חבאש. עד עתה מקובל היה אצלי, שיש ישראל וירדן. ירדן, כפי שהיא בגדה המזרחית וכמה חלקים מהגדה המערבית, שנסכים להחזירם. ואז, יש ענין - מי שיכול להידבר - שיהיה מקום להידבר אתו. ואם מה שקרה השפיע על ערביי הגדה - לא רק שהגביר את השנאה לחוסיין, אלא גם קצת התמררות נגד חבאש, וסיפר משה אתמול, מה שאחותו של תוקאן, או קרובתו חושבת על חבאש, אזי אם גם זה ישנו, שערפאת וחבאש מוכניסים שניהם גם יחד את כל העסק הזה לאסון אחד גדול, והם צריכים לשאת באחריות ולקבל על עצמם את הנציגות הפלשתינאית בירדן, ואיני אומרת שעליהם לחתום לי עכשיו, שהם מסכימים, שכך זה יהיה, אלא אם מוכנים הם לפעול בשטח זה - אדרבא. בזאת רואה אני ברכה.

השר י. אלון: נקודה אינפורמטיבית. לפי הטענה של המלך ועוזרו, למעלה משליש מהצבא, שלחם בירדן נגד הטרוריסטים, אלה הם פלשתינאים, + אף ולמעשה אמר עוד דבר מענין: כמעט כל חיל התותחנים שלו מורכב מפלשתינאים. חלק מהתותחנים הפגיוזו מחנות ואת אירביד. חלק ניכר מהפלשתינאים במזרח-ירדן אינם נגד המלוכה, אלא נגד הטרור. בטיעון שלי מובלטת האכזבה של ערביי הגדה דוקא מארגוני הטרור והחבלה. לא שאינם מלאי-גאווה על כל פעולה ודיבור רע, אבל בסך-הכל מחזק את דעתי מה שאמר משה.

השר ש. הלל: הנוצרים בגדה המערבית מאד גאים בג'ורג' חבאש. ישנם מקרים של תגובות בלתי-צפויות של נוצרים, - שלא שהוא נותן להם את קרדביליטי כלפי הלאונות הירדנית. כך שיש גם מזה וגם מזה.

השר מ. דיין: זה-~~ה~~ תהליך שבירידה. יש צעקות גדולות נגד ג'ורג' חבאש. כאשר היו הסיפורים הראשונים נגד ירדן, כולם היו אנשי המלך. עכשיו הפתח יוצא כולו נגד חטיפת מטוסים. זה היכה אותם כך ש אני חושב שג'ורג' חבאש לא מעיז לחזור למזרח התיכון.

השר י. אלון: ירדן הטילה עליו פרס כספי, והעובדה שיכול היה המלך להרשות לעצמו להטיל זאת - מוכיחה שהוא יכול היה לצאת עם הדבר מבחינה ציבורית. קודם לכן - לא היה מעיז לעשות זאת. פירוש הדבר, שיש זעזוע פנימי עצום בירדן וגם אצל הערבים שלנו. אפשר לא לקבל את הרעיון של נציגות או מינהל ערבי. אינני מציע לקשור זאת לבעייה של המדינה הפלשתינאית. איני רוצה לגזול ממך זכות-יוצרים, אבל הייתי ראשון שדיבר על עבר הירדן כמדינה פלשתינאית. אני רואה בעבר הירדן ~~פצם=פצם~~ את החשובה לפלשטיין. יש לנו ענין לתת תשובה לענין זה, כי כל זמן שישאר הדבר פתוח - הם ירדו לחיינו.

רה"מ ג. מאיר:

העזתי לומר בראיון-חוץ, שאם ערפאת יהיה ראש-ממשלה בירדן - ננהל אתו מו"מ. ערפאת בתור ראש ארגון-טרוריסטי

- לא. אבל אם יקרה והוא יהיה ראש-ממשלה וייצג אותה בתור פלשתינאי - בבקשה

השר י. אלון:

פרט אל אחרון: איני מציע שנעשה הצהרת-בלפור. את

העוסקים במלאכה יגששו אחר אפשרות זו, קונקרטי יותר.

כי אם ישנו סיכוי (ואפשר לבדוק זאת) וישנה אפשרות להגיע לידי הסדר מוסכם עם עמאן על כך, כהסדר עצמאי, אזי לרעיון שהשמיע משה, ושחמכתי בו, שנוכל - על-ידי פלשתינאים קונסטרוקטיביים - להבטיח פעם שלטון אלטרנטיבי למלך, במקרה שיתמוטט, ולא נרצה לתת לרוסיס להשתלט על ארצו, שלא יהיה הדבר על-ידי אישים בודדים בלבד, כי מוכרח להיות לזה נושא ציבורי כלשהו, על-פי המושגים הערביים, ולא היהודיים או הצרפתיים או האחרים.

על כך, אם ישנה אפשרות שהדבר ייבחן וייעשה תוך

תיאום עם המשטר הקיים בירדן, שרוצים אנו בקיומו, על זאת היה כל השולחן. מאוד וכמה מאתנו נתנו לזה ביטוי פומבי. על זאת מציע אני לדון, ולא על מדינה פלשתינאית.

השר י.ש. שפירא:

הבעייה האמתית היא - מה נשמע מעבר-הירדן. האם הדבר

הזה, העם היושב שם - יכול ורוצה להיות עם אחד, או

שזה באמת מים ואש, שאינם יכולים להתאחד. כי אם זה יכול להיות עם אחד, אזי יש בליטיות לטיזה של שתי מדינות בארץ-ישראל, כפי שהיתה לנגד עיני לפני הספר הלבן של שנת 1929. (של הצהרת בלפור או של המנדט). אם זה לא כך והבדווים זה ענין נפרד והפלשתינאים - ענין נפרד, ואינם יכולים לדבר ולחיות ולהיות עם אחד, אזי התשובה של שתי מדינות ממילא אינה תשובה. כי אז עבר-הירדן עצמו, באיזה אופן שהוא, יתפוצץ ויהיה לשניים.

רה"מ ג. מאיר:

אם אני צריכה לבחור אם ~~בצבא~~ אני או הם יתפוצצו

- אזי בוחרת אני שיתפוצצו הם...

השר י.ש. שפירא:

אף אחד כאן אינו ~~פל~~ מתהלך עם המחשבה - מדוע קמה מדינת

-יהודים ואם צריך להתפוצץ. הזמן פועל לטובתנו

ולרעתנו כאחד. אנו הכנסנו עצמנו ודברנו עם העולם כל כך הרבה על כך, ששאלת הפליטים אינה שלנו, אלא כלל-ערבית, וצריכה להיקבע על-ידי כל העולם; המדינות הערביות הצליחו נגדנו; כמו שאנו הצלחנו לכבוש את השטח, - הם הצליחו לעשות קונסרבציה של בעיית הפליטים. בזאת הם הצליחו לאורך כל החזית - קצת פחות מכולנו ואותי הרבה פחות מכולנו. זה היה א עבדאללה, ואחר-כך חוסיין, שעשה בכלל אבזורציה של הפליטים. לא יעזרו בענין זה שום פתגמים ותשובות, שגם אני פלשתינאי ואני באמת פלשתינאי; עם פספורט פלשתינאי. ישנם פלשתינאים והם קובעים, שהם פלשתינאים. איני יכול לקבוע להם מה הם. כמו שלא עזר לכל העולם לומר לנו, שאיננו עם, אלא רק דת. כל העולם אמר לך זאת וגם יהודים אמרו לך זאת. ומארכס ואנגלס ומשה רבינוביץ - כולם יחד אתך הוכחנו שזה הפוך, וכך - אני. לכן, מה עושים אנו עם הפלשתינאים? זו בעייה שלנו, וזה מתוך שתי סיבות א. חלק מהם יושב כאן. חלק גדול מהם - תחת שלטוננו; ב. חלק אחר עומד אצלנו שער, והשאלה

השר י. גלילי:

עלינו לדבר בנושא זה הידברות רצינית מאד, גם ברמה רעיונית. כי אני מרגיש כבר הרבה זמן, ובעת האחרונה, בביטחון חריפות, שמה שקוראים "הבעייה הפלשתינאית" מתחילה להציק, מוסריית-פוליטית, למיטב שבמיטב של מחננו, לרבות מפקדים ואלופים וכל מי שנושא על שכמו את צה"ל. ומחר-מחרתיים, בתנועה הקיבוצית, ואני דואג ללוז המוסרי-רעיוני של התנועה שלנו.

זה מתברר מכל-מיני מקומות. איני יודע אם שמתם-לב לטון שנדף מהמכתב של אנשי "כרם שלום" לדיין, בשבוע שעבר ב"מעריב". אך איני רוצה להרבות בזה.

השר מ. דיין:

הם חילקו זאת לכל העתונים, הם עצמם. זה ישנו בעל-המשמר של היום.

השר י. גלילי:

קודם-כל, זה מלמד שהבעייה היא בעייה. זה לא דבר, ששקלו אותו מבחוץ, אלא אלא יש לה איזה מקור, כלומר: היא אינה ענין מלאכותי. בקרב עמנו רב-האפשרויות, עוד לא-יכול לקום ביירון ישראלי, שיתנדב למלחמת השחרור, לא של היוונים, אלא של הפלשתינאים.

השר י.ש. שפירא:

ישנו בר כזה.

השר י. גלילי:

פל כן, אנו זקוקים באמת להידברות בענין זה בינינו, על-מנת שנוכל להניח ולפרק מעצמנו, ובכל אופן - אני מפעם לפעם נתקל בענין זה בעימות קשה. כאשר אני מגיע לאמת, אילו דברי היו מתפרסמים, היתה עולה עלי כל העתונות. כאשר אמרתי במועצת הקיבוץ המאוחד בגבעת-ברנר, שהציונות אינה מקנה צעדי התקשרותה עקרונית מראש בהסכמה ערבית, אזי עלו עלי, כאילו אמרתי דברי מינות ואפיקורסות. טענתי שלמעשה אנו מוגבלים על-ידי העם היהודי, ערבים וגוים וכל-מיני גורמים. אבל מוסרית-עקרונית, הדבר לא מומנה. אילו יכולנו להתגבר יותר מאשר עד כה, קודם-כל מבחינת כוח האמנסיפציה של העם היהודי, והתגברות על המגבלות, היתה זו זכותנו ולא היה דבר עומד בפנינו. אנו מסתלקים * מהרעיון הזה; המושגים של אומה פלשתינאית והגדרה ערבית - זה לא ענין שיכול אתה לעשות אתם בזה פלירטים. אם אתה מכיר בהם ונותן להם מעמד ותודעה, בית-ספר, חינוך, אזי הם מתחילים להיות בחינת חי הנושא את עצמו. כמובן, שכאשר אתה מקשיב לכל ההצעות המעשיות המופיעות, אזי סופו של דבר, שנתקל אתה בכך, שאתה מעניק לו ישות וזכות הגדרה עצמית, בתנאי שאת גבולותיה תקבע אתה. אתה מעניק לו זכות הגדרה עצמית, אבל קובע לו מראש, מה המרחב הטריטוריאלי שיחיה בו, אף למרות רצונו. אתה מגביל אותו, שיהיה בלי ירושלים, בלי עזה; מחר תגביל שיהיה שומרון לחוד ויהודה לחוד. לכל זה אי-אפשר לקרוא זכות-הגדרה עצמית.

אם פעם אמרת "זכות הגדרה עצמית" - (רה"מ ג. מאיר: בתנאי

שיהיה שלום אתנו) אזי התחייבת בנפשך. מוסרית-עקרונית, אנשי הגדה ריבוניים לקבוע את השטח, גורלו, המשטר והבעלות בשטח, זיקתו לירדן - לסוריה או לארץ אחרת - האם רשאים הם או לאו לכך; מזה מתחילה אצא אצא זכות הגדרה עצמית.

השר מ. דיין:

האם מותר להפריע לך, בשביל להגריז ולעזור לך גם יחד; ?

השר מ. דיין:

היתה החלטה של השכבה של אלה במפ"מ, למתן זכות הגדרה עצמית לערביי השטחים; אחר-כך הגדרה של ~~מזכיר מפ"מ~~ מזכיר מפ"מ, שהשכבה הצעירה היא ש חלק אורגני מהמפלגה. היא אינה גוף פוליטי נפרד, אלא אבר מאבריה והיא לא תלושה. הוא אמר, פחות או יותר, שמה שהחליטו זה מתקשר עם עמדם מפ"מ. קראתי את ההחלטה שלהם על הגדרה עצמית והראיתי זאת לישראל, והוא שהעיר שזה לא מקרי.

ה"מ ג. מאיר: מפ"ם גם כן בעד הגדרה עצמית?

השר מ. דיין: נשאל מזכיר מפ"מ, ואני איני חבר מפ"מ, אלא אני קרוב יותר לבגין מאשר להגדרה עצמית של ערביי השטחים של מפ"מ.

אם עוד פעם ישאלו אותי להצביע - במה אני רחוק מהם - אזי בזה שהם מתנגדים להתיישבות בפיתחת-רפיה או כרם-שלוס... אבל לא אני, אלא מזכיר מפ"מ (פדר) נשאל על החלטות אלה, ושאלו אותו אם השכבה הצעירה שלהם - זה גוף עצמאי, ונפרד, או חלק מהמפלגה. הוא אמר שזה לא גוף עצמאי ונפרד, אלא חלק לגטימי והמפלגה.

השר י. גלילי: אני חושב שיגאל צדק, כי נדמה לי שהוא רצה לסייג זאת ולא להיפך.

השר מ. דיין: נדמה לי שאני קורא בדיוק מה שנכתב.

ה"מ ג. מאיר: בועדת חוץ ובטחון - חזן ויערי דברו על כך - -

השר מ. דיין: איני אומר שחזן ויערי אומרים כך או אחרת.

השר יץ אלון: הם מתנגדים לשתי מדינות פלשתינאיות. הם גם לא פללד

השר י. גלילי: הם לא ^{כללי} הזכות של ההגדרה העצמית. כי הם יודעים יפה, שהתנגדות

להתנחלות בשטחים מסויימים, מטעמים בטחוניים או של ראליזם פוליטי, אם אתה

מרכיב זאת על קנה של זכות הגדרה עצמית, זה מקבל משמעות של זכות הגדרה

אחרת, לגמרי ומעמיד בפניך-8 בסימן-שאלה את אותם מקומות, שהם הסכימו להתנחל

ומתנחלים בהם. אבל אני טרגיש שזה מתחיל לחלחל גם בתוך התנועה שלנו. ראיתי

הפלשתינאית. זה מופיע בכל-מיני מקומות; לא אמשך בזה עתה, אבל עלינו

להידבר בזה באיזה פורום ולהדריך בזה את המפלגה.

אחזור למישור בו היה הדיון: קודם-כל, נראה לי שהבעייה

הראשונה שעלינו להחליט בה, מבחינת קו-פעולה, היא: האם עם שדד חוסיין או

נגד חוסיין - אלה שני דברים שונים מהקצה אל הקצה.

אתה יכול לעלות על גל של תנועה פלשתינאית, למיגור

חוסיין, על-מנת להגדיר את ירדן כמדינה, בה מתגלם הפתרון הפלשתינאי. זו דרך

אחת.

אתה יכול יחד עם חוסיין לנסות וללכד גורם פלשתינאי,

שהוא רוצה לכונן את ירדן כמדינה של הפלשתינאים תחת מלכותו. זה דבר אחר

לגמרי.

מבחינת הריאלייות והמסקנות המשתמעות מזה לגבי אישים,

שאתה בוחר ללכת אתם והידברות עם האמריקאים ומהלכים צבאיים - איני גורס,

שאתמול יכולנו שחצילים שלנו ייהרגו על שמי אירביד, ואולי גם בקרבת אירביד,

על הקרקע, על-מנת שלא לתת להרוס את ממלכת ירדן הנוכחית, ולמחרת - ל הוקיע

את המשטר הנוכחי בירדן כמשטר של טבח ודמים וכיוצא בזה. לא נעמוד בזה, נסתכן ונתבלבל ובסופו של דבר - נאבד כל אמוך ונרעיל גם את המחנה שלנו. אם שואלים אותי, אני איני מוציא מכלל אפשרות שתי מדינות - משני עברי-הירדן, שאחת בירתה היא ירושלים ושניה - עמאן, אחת יהודית ואחת ערבית. ואיני מגדיר מדינה ערבית - כיצד היא תיקרא, אבל בה צריך להתגלם פתרון למה שקוראים "ערביי פלשטיין". היא תהיה עם גבול מוסכם בינינו. בזאת איני נכנס לקביעת מדוייקת של הגבול. איני מוציא מכלל אפשרות, שזה יקיף גם מרחבים מהעבר הזה של ירדן. לא אתנגד אם יקראו לזה פלשטיין. אם תשאלו אותי - הייתי רוצה שהשם פלשטיין ימות. אבע איני רואה שום יעוד, אלא סכנה בכל יעוד יהודי ללכד שחרור פלשטיני, אומה פלשטינית וכו'.

הצרה היא, ששם הזה חי כבר שנים.

השר י. אלון:

השם חי ודעך כבר לא פעם. הוא יכול לדעוך בעזרת

השר י. גלילי:

חוסיון ואל-באקר וחבאש. איני יודע מדוע צריכה ישראל

לקבל עליה את היעוד ההסטורי לבסס זאת ולתת לזה הגדרה תאורטית וכיוצא בזה. אילו אפשר היה לומר, שיש גרעין פלשטינאי לוחם, חלוצי, פדאיני מהסוג של ערפאת וחבאש, וחואטמה, גם יחדע, שכאש עצורה בעצמותיהם להקים שתי מדינות - ערבית ויהודית, כאשר היהודית פתוחה לקיבוץ כל גלויות ישראל וכיוצא בזה, והאימפריאליזם הוא המפריע לזה - הייתי בא אולי בברית אתם. אבל זה העומד בפנינו עתה; - לא! אבל הבעייה היא לטפח נושא, שנוכל לשתף פעולה אתם. נראה לי, שאנו רחוקים מזה עתה. דבר ראשון שישאל: מדוע לא נציגות משותפת של יהודה, שומרון, ירושלים ועזה. ואז, לא נעים להישאל ולתת תשובה על שאלה זו ב-איי.אל.או, או בארה"ב את גולדה, או באינטרנציונל הסוציאליסטי. אם כי אנו נשאלנו הרבה, דלא- ושאלות לא נעימות וחייבים היינו להשיב עליהן. אני מרגיש, שהתחיל פסטיבל פלשטיני ישראלי בענין זה.

מצפים מתי תקום הועדה ומה יהיו מסקנותיה. והענין יכול לקבל מחר משמעות עולמית פ בו בזמן, שלדעתי הנושא^{היה} צריך לטפל בו בחשאי, בגישושים וניסויים ולחכות עד אשר יגיע אולי לדרגה, אשפא שאפשר יהיה לתת לו גם איזה פומבי שהוא. לעת-עתה, הפומביות יכולה להיות רק בעוכרינו, כי היא יכולה לתת פומבי למגבלות שמקורן בריאל-פוליטיקה, ואם חתן להם פומבי - זה נותן לדבר משמעות ראל-פוליטית, שיכולה לנגח את ישראל.

אני חושב כל השנים, שמדינה ערבית נוספת, ממערב לירדן,

היא יכולה להיות רק כאלטרנטיבה למדינת-היהודים (רה"מ ג. מאיר: בדיוק כך)

וזאת - הן מהבחינה הטריטוריאלית והן מהבחינה ההסטוריו-פוליטית. דבר אחר הוא אם יש נושא רציני, עממי וכיוצא בזה, שנקודת-המוצא שלו היא השלמה עם מדינת-היהודים וגילום היצר המדיני של ערביי פלשטיין לשעבר, בירדן.

על-יסוד נקודת-מוצא זו - יכול להתרקם שיתוף-פעולה.

אנו רחוקים מזה ת"ק על ת"ק פרסה.

דבר נוסף ובזאת אסיים: הבעייה יכולה להתעורר מחר

בשיחות יארינג. אם התהליך יתבסס פי שהוא מתבסס, לא נוכל להתנגד לכך

שערפאת יוזמן כנציג הפלשטינאים לשיחות יארינג, על-ידי האמריקאים.

השר י. אלון:

אותו התקדים של הויאטקונג.
לצערי הרב, השגריר שלנו בואשינגטון עשה את השגיאה הזאת
בעבר, ברדיו ובטלגרף - ובטלביזיה.

השר י. גלילי:

זו שגיאה גדולה.

רה"מ ג. מאיר:

עם "קפטל לאטאר".

השר י. גלילי:

את ההגבלה הזאת אפשר למצוא בתוך מפלגות ובעתונות,
מצד הערביסטים. אם לא נמצא דרך נאותה לעמוד בפני זה -
הדבר נראה לי מסוכן מאד. דרך נאותה אינה - התעלמות מהבעייה הפלשתינאית,
אלא ~~אמצעים~~ הידברות בינינו איך לטפל בה בצורה שאינה חושפת אותנו בפני
כל הסיכונים האלה.

רה"מ ג. מאיר:

אני מתארת לי מה תהיה ההשפעה על ארבע מאות שלושים וחמשה
או שבעה אלף התושבים הערביים בישראל, כאשר צריכים
יהיו רק להוציא את ידם ומיד תהיה מדינה פלשתינאית עצמאית והם צריכים
לסבול אצלנו.

~~אמצעים~~

באתי אל משפחתו של עמוס דה-שליט, אחר מותו, והיתה שם
קבוצת רופאים ממכון וייצמן. השיחה היתה כזאת: אנחנו צריכים להקים מדינה
פלשתינאית בגדה המערבית. אמרתי להם: ואם הם לא רוצים בזה, או לא כולם
רוצים בזה? מה פירוש הדבר? ~~אאא~~ - אמרו לי: הרי הם בשליטתנו! ואם לא
יבחרו בממשלה - אזי אנו נבחר להם בממשלה... ואם ירדן תתקיף אותם - אנו
נגן עליהם. וזה אינו מדובר ומושמע על-ידי בחור מהשוק... את זאת אומר
פרופסור, איש מכון וייצמן, ויושבים פרופסורים לידו, אתו יחד, ואני
לא הרגשתי בהתקוממות נגד דבריו אלה.

הדברים ש אומר אתה על העתונאי א גרס, זו אינה פעם ראשונה

שיש ביטוי דומה לזה ב"דבר". ישנו "דבר" וישנו "על-המשמר". אני מתארת לי
ש ב"למרחב" - פחות.

אתמול כתבה לי חנה זמר פתק, שאדע לי, שאיחוד הקבוצות

והקיבוצים אומרים לה, שמאות אנשים צעירים חותמים עכשיו מחדש על "דבל".
היא אמרה, שיש הרבה דברים ב"דבר" שמרגיזים אותי, אמרתי שיותר מאשר
רוגז, יש לי עצבות.

השר ש. הלל:

כדי להעציב אותך עוד יותר, ~~אב~~ היה חוג באיחוד הקבוצות
והקיבוצים, שפרסם ב"דבר" את המסקנות שלו, והיות ולא
הייתי בטוח שזה מדויק, ביקשתי את הטופס המדויק ושם גם כן מדובר על
זכות-הגדרה עצמית לפלשתינאים, כאחד היסודות האקטואליים, ועלינו לסייע
להם בזה הלכה למעשה.

השר מ. דיין:

קבעתי פגישה בביתי, והזמן רץ... לא תארתי לי שערב יום -
כיפור יהיה דיון כל כך ארוך...

רה"מ ג. מאיר:

צריך להיות המשך לדיון זה, כי אנין כבד מאד.

השר מ. דיין:

את הנייר של יגאל, שהיגש לך, לא ראיתי.

רה"מ ג. מאיר:

זה באשמתי, כי אציע לא להפיץ אותו.

השר מ. דיין:

ממה ששמעתי כאן, כדי לעשות לזו ה לבוש קונקרטי של

השר מ. דיין:

מה צריך להחליט לעשות מחר - לא הצטייר בעיני הדבר לגמרי. כי לצד המעשי הפרקטי המידי - מה צריך לעשות מחר - איני יודע מה לומר. קראתי בעתון כמה דברים, ואני מניח שלא מדוייקים. קראתי, למשל, שיש לתת להם א זה ניהול דתי, דבר שהוא מובן מאליו. אבל יושב כאן השר שפירא ואומר: אין ניהול דתי שלא דרך ירושלים, דרך בית הדין הקבוע של השרייה בירושלים. אני בעד זה שנהל את עניני המוסלמים הדתיים שלהם; זה הדבר האחרון בעולם שרוצה אני. אבל מיעוט דתי זה - בין הדין העליון שלהם נמצא בירושלים. אני בעד הקמת אוניברסיטה לערבים; מצטער אני שהמנכ"ל של ארץ לא רצה בזה, אם כי גם ארץ לא רצה בזה.

את ההצעות הקונקרטיות איני יודע. בזמנו דובר על נוסחה שהירדן הוא גבול בטחוני, ואז קלטתי שאמרת, שהירדן צריך להיות גבול מדיני ולא בטחוני. יש תכנית-אלון, ושאתה בעד גשרים סגורים. כל זה - (השר י. אלון: לא כפתרון, אלא בפיקוח). פתוחים כפי שהם היום - זה א בפיקוח.

אני מצרף קטעי-דברים שיש תכנית-אלון, ירדן, שיגאל לא מקבל את הקונצפציה של גבול בטחוני, אלא מדיני. כל זה ישנו. בענין הגשרים היו הסתייגויות. לעומת זאת, התיישבות בחברון, פתחה רפיה, אלה דברים מאד ברורים וחד-משמעיים, - וזה כן. עכשיו אני אומר: את ההצעות והביטוי הקונקרטי - מה צריך לעשות מחר, לפי הצעת יגאל, כדי לדון עליהם - את הנייר הזה לא קבלתי ומה שקראתי בעתון - חלק מהדברים - איני יודע את התפרשות המעשית. על כן, אני רוצה לומר כמה דברים כלליים, לא על הצעות יגאל, כי אני ער מאד לכך, שמשתנים תנאים ועלינו לפעול בהם. לטובת השר שפירא אומר, קודם-כל, לגבי לבנון: אני שם לב לכך, שבלבנון, לא רק שיש נשיא חדש - וראש-ממשלה חדש, אלא הם שלחו חזרה מטוס, שהביא חבלנים - לעיראק, ואמרו שאינם רוצים בהם אצלם. הבוקר היתה לי שיחה עם הרמטכ"ל והוא הציע להמשיך בסלילת דרך לכפר שאבא, פב ובינתיים אני יודע שחזרו התושבים לכפר ואני מניח, שהבדל שלא עשו זאת מתוך הנחה, שיוכלו לפעול יחד עם פתח נגדנו, בעיקר אחר מה שהיה בירדן. ובינתיים לא יוריים משם, ולכן - יש לתת להם שאנס וסרבתי להצעה זו של הרמטכ"ל. הצעתי לו לנסות להקים קשר; נאצר מה ואולי הם רואים את הסכס-קאהיר מת. לכן, אמרתי לו להאקשר-עם שלא יתקדם עם הבולדוזרים לכפר, אלא לחפש קשר עם הנשיא, ראש-הממשלה, שהחליפו את אנשי המודיעין שלהם ואולי הם רואים את הסכס קאהיר בטל. חורי עדיין קיים, אבל יש מעליו והוא מוכן אפילו לקיים פגישת רמטכ"לים. אמרתי, שאני מאד בעד זה, כי זה הצינור הטוב, אם אי-אפשר להגיע מעל זה. אם זה ניתן - צריך להביא לאישור הממשלה את הענין הזה.

בירדן המלך שולח את העיראקים בחזרה לארצם. בחיי נאצר - לא היה מעיז לעשות זאת, כי זו החזית המזרחית, שכפופה לפיקוד המאוחד. אלה עובדות פיסיות, כי היום היתה גיחת צילום, כך לראות שאמנם יחידות עיראקיות נוסעות לעיראק. גם על כך איני מכריז שבו-אבל...

השר י. גלילי: יש ידיעות על פעילות כורדית;

השר מ. דיין: הרוסים מסרו הבוקר הודעה מענינת מאד, שהם

השר מ. דיין:

אומרים מה שאומרים עלינו והאמריקאים, אבל בניגוד להודעה שהייתה על-ידי קוסיגין וסעדאט, שלא נזכר שם ענין פתרון בדרכים מדיניות, ועתה הם אומרים: פתרון בדרכים מדיניות, על בסיס החלטת מועצת הבטחון.

עלי לומר לכם, שאני בשם ראש-הממשלה הייתי "קונה" זאת, אם לא אומרים לנו אחרת, אלא על בסיס . . .

להעתי, זו אחת ההודעות המענינות ביותר. יש שם חלקים אחרים, אבל בענין זה - הם אומרים את הדבר כך.

השר י. אלון: איזו הודעה זו;

השר מ. דיין:

הודעה סובייטית, שבעיקרה הינה אנטי-אמריקאית. אבל קודם-כל - הנוסחה שלהם "פתרון בדרכים מדיניות, על בסיס החלטת מועצת הבטחון וחידוש שיחות יארינג".

כל הענין הוא הודעה נגד האמריקאים, שהם מפרים הסכם הפסקת-האש. ניכסון ביקר בצי הששי, וכי מה יש לו לעשות שם; ... (ב) הם מחזקים את הצי הששי. בסך הכל, אם לדבר על מהלכים אמריקאים ורוסיים, נדמה לי, שיש יותר ויותר סימנים למצב של "איף יו קיף אין - ווי קיף אין - איף יו קיף אאוט - ווי קיף אוול".

הם חוזרים ואומרים שאין להם ברסונל סובייטי בטילים, ליד התעלה. ה כל זה נאמר ממוסקוואה. לא חשוב אם זה מדויק או לאו. יש בזה איזה צלילים, לומר לאמריקאים: רגע אחד, אין לנו חיילים שם, ואל תלקחו את המלחמה. אנו רוצים בסיס מדיני, על בסיס החלטת מועצת הבטחון. זו שפה שעוד מעט אפשר לשמוע אותה טוב. הם אומרים, שבסוללות אין אנשים סובייטיים - וזה שקר מוחלט. יש 13 יחידות, ובשלוש יתכן שיש יועצים ומומחים. מבחינת השתתפותם הפעילה במלחמה, הודעה נמרצת כזאת היא משמעותית.

ועתה, בירדן: המלך במצב של קונפליקט עם הפלשתינאים,

כפי שהיה. הוא אמר, בראיון זה, שני דברים: 1. הפלשתינאים זה עם קצת אחר. אני חושב שהוא קפיד, שהצבא בעיקרו יהיה בדווי. כי מה שבטוח - בטוח. אם כל מה שאמר על אחוז הפלשתינאים - זה צמנס נכוך - פרט לשני דברים: אין אף אחד מעבר למפקד-חטיבה, שהינו פלשתינאי, אבל בזמנו היה הרמטכ"ל; הדרגה הגבוהה ביותר עתה היא של מפקד חטיבה אחד פלשתינאי, והשאר - קצינים זוטרים. כאשר היה הקונפליקט - הורידו את חצי הנשק מיחידות אלה. אמרו להם: רגע אחד, אם מדובר בפלשתינאים - משאירים להם מכאן עד עמאן את הנשק האישי בלבד, ולקחו מהם את כל הציוד האחר שלהם...

ב. הוא רוצה מאד להתפייס עם הפלשתינאים. זה יביא אותו

לתת להם ייצוג רב ככל האפשר בממשלה. כרגע - ראש הממשלה הוא פלשתינאי, אחדת חוקאן. וכי מה טוב יותר בשבילנו מזה, שתהיה בירת ישראל ירושלים - בירת היהודים, ועמאן - בירת הפלשתינאים; מה יכול להיות טוב יותר בשבילנו מאשר שכם, שתעשה את בירתה בעמאן; כבר זמן-מה אני אומר, שעלינו לעודד הקמת ממשלה מנהיגות פלשתינאית, במגמה, שאם יהיו שם משברים, שלא ג'ורג' חבאש ולא ערפאת יהיו הקנדידטים היחידים לבטא את הפלשתינאים כאן. חיכמת מאצרי אמר, שהמלך הציע לו להקים ממשלה. הוא פחד. אני אמרתו לו, שאני אמליץ בפני הממשלה, שלא תיטול ממנו את הזכויות האישיות שלו. הוא לא ייצג את

השר מ. דיין:

שכס, אזי לא יירומו לו את המקום בשכס. יהיה לו מותר לנסוע ולחזור, אלא לא יהיה מייצג שכס והגדה, אלא בתור אזרח ידני ולא ייעשה לו מה שעשינו לאנטואן אטללה, שהיה ירושלמי ונשבע לנו אונים. אמרנו, שלא נעשה לו זאת. הוא אמר, שאילו זה היה המצב - היה שוקל זאת. זה היה אחר כל השחיתות הללו.

השר י. אלון: הייתי ממליץ על כך בכל-לב.

רה"מ ג. מאיר: גם אני אמרתי לו זאת.

השר מ. דיין: מצד חלף יש שתי מגמות להיפטר מהעיראקים, עד כמה

שיכול הוא. נאצר כבר איננו הכהן הגדול; ולהכטיח לעצמו

צבא נאמן, וממשל מתאים, ולסלק את העיראקים ולהתפייס עם הפלשתינאים,

ולתת להם יותר ייצוג. זה שהם ישבו בממשלת עמאן - עולה בקנה אחד

עם השאיפות שלנו, שיראו את מרכזם שם - מאסרי, תוקאן והאחרים.

ביחס לפלשתינאים: לא היתה תקופה בה התביעה או הפנייה

של ערבים פלשתינאים או איו עזמות שלהם תהיה חלשה כל כך כמו עתה. מעולם

לא רצו או תבעו זאת פחות מברגע זה. אם לא נגיד להם זאת - אין אף שמץ של

בת-קול פלשתינאית. כי הם מסובכים. אם יצטרכו לומר משהו - פא יאמרו:

לכו פה אתם הביתה. עכשיו הם אומרים בכרוזים שלהם: מוטב להיות משרתים של

הישראלים מאשר אזרחים של ירדן...

יכול להיות להיפך: רע להם יותר להיות אזרחים ידניים

מאשר תחת שלטון ישראל.

אתה יודע, שלא יכלו להשתוות ביניהם על משלחת לאבל-נאצר.

הם לא יכלו להידבר ביניהם, כי הם אמרו, שאם ירצו לעבור דרך עמאן -

יצטרכו לעבור דרך המלך ולהביע לו אמון. אם יסעו דרך לוד, יתנו בדרכונם

חותמת של אשרות ישראליות. לבסוף נסעו דרך לוד עם מין לאסה-פאסה.

אנשי שכס אמרו, שיסעו דרך לוד, ואחרים נסעו דרך

עמאן. כרגע הם מפורדים. כרגע התביעה שלהם היא, לא לשום דבר. הם לא

יכולים לצעוק "יחי נאצר", אלא שהוא חביב אלה. אבל הם מסובכים עם ירדן.

לצעוק נגדנו זה עכשיו הדבר האחרון שיסנו בראשם, כי זה לא מסתדר עם שום

חכנית פוליטית שהיא.

הם לא רוצים לשרוף את הגשתים עם ירדן. כאשר הכריזו

על פתיחת השטחים - אמרו שמותר להביא תוצרת חקלאית מהגדה ורצועת-עזה.

בתקופה הקודמת אביך היה זה מסובך מאד. מהגדה צריך היה להביא הוכחות, שזה

לא בא מישראל. אבל לנו יש בעייה עם רצועת-עזה, וזו בעיית פליטים,

של מסחר ועוד ועתה ישנה בעיית שמנים, בעונה זו. בניגוד לתקופה הקודמת,

ירדן אמרה, ונתנה את רצועת-עזה לסטטוס שוות לגדה, ובבקשה - שיבואו

וימכרו תוצרתם. קודם זה לא היה כך.

השר י. גלילי: זה יכול לעודד משיכה מעזה לשם

השר מ. דיין: כן, ודאי. כרגע אין שום פנייה.

כוחנו העיקרי הינו בשלטון שלנו, מכל שמתמש חדא,

בדברים טובים שעושים אנו. ומה הם; - אנו עושים פיתוח, ואם נניח שנמסור

להם מינהל עצמאי של חקלאות - איפה הם ואיפה תה"ל... איפה הם ואיפה

"מקורות", חיים גבתי עם כל משרד החקלאות שלו, על מנגנונו. ובלי כל כוונה

השר מ. דיין:

רעה, אם ניתן להם את משרד הבריאות, למשל, איפה הם ואיפה שרותי הבריאות שלנו?

לכן, אם אנו שואלים אותם ואמר לי הרופא, שעבר עתה לכוויית - ד"ר חידור, ערבי נבון מאד, שפלו - שמאלני מאד, אינטלקטואלי מאד, שהיה מנהיגה הרוחני של הגדה, - שלפרנסתו ודאי שזקוקים הם והוא לשרותי הבריאות של ישראל, אבל אם שואל אני אותו על המשטר? - הרי תשובתו היא: "אני מעדיף שנמות כולנו בלי השרות הפואי שלכם"...

הוא אמר: "אגיד לך, לחולים טוב שתטפלו אתם בהם; צאצא - כערבי - מוטב לי שנמות ולא נראה כאן יהודי אחד.

הוא עכשיו בכוויית. הוא היה קשור בחזית העממית והגלינו אותו לסוריה, ולקח את משפחתו ועבר לכוויית.

לכן, כוחנו בדברים מינהליים, בחלקם, אינו שג'אברי מנהל את המשטר המקומי, אלא שלמה הלל, שאינו לוקח שוחד ומסדר עניינים בחקלאות ובבריאות אשר לדת - זה ענין מסובך מאד עם ירושלים.

אשר להינוך - את המשכורות נותנים להם, לענייני החינוך שלהם איננו נכנסים לראות מה מלמדים ומה אין מלמדים שם. עכשיו - ניתן להם אוניברסיטה.

השר ש. הלל: היה הד לענין האוניברסיטה?

השר י. אלון: ועוד איך!

השר מ. דיין: ההצעה של אוניברסיטה לערבים עלתה וארן לא רצה לשמוע על כך. הם חששו מההד שבארצות ערביות אחרות, כי עלולים לא לתת להם על תעודה כזאת שום דבר. עכשיו הם מצפצפים על ירדן. תשוב מאד לעשות זאת.

מכל הדברית האלה אני חושב, בלי להיכנס לתכנית לטווח

ארוך, שלגבי התנאים כרגע, נסכט לנו היום מה הדברים שאפשר לעשות עם ירדן, עם בחירות בלבנון, ובאמצעי פיתוח, החל מאוניברסיטה.

הבעייה היא פליטי - עזה. לפי הערכתי, אם ניקח את העניינים

בידיים, אנו יכולים לפתור זאת. יש לנו צורך בשמנת אלפים פועלי-קטיף

בישראל ואלפיים איש עובדי-בנין לירושלים. אם נוציאם מרצועת-עזה - שמונת-אלפים עובדים נוספים - (השר י. אלון: היכן תשכן אותם?) מבחינה רמת-החיים

- הסטטוס של פליט או איש שמרוויח שלושים לירות ליום, פ הוא שונה לגמרי.

מחיר הדירות בעזה עלה עתה פי ארבעה, ועוברים מהמחנות לחפש דירות בעיר.

הייתי מעדיף שיעברו לשכם, אבל כאשר הם גרים במחנב-פליטים או כאחד מתושבי

העיר האחרים, אזי מבחינה אנושית, כאשר הם מביאים הביתה שלוש מאות לירות

לשבוע - הם מחפשים לפי להם דירה אחרת וטלביזיה וכו'. זו הזרמת כסף כזאת,

שמקפיצה אותם מיד לתנאים אחרים.

מה שמתרחש ממות נאצר עד חילופים בלבנון וירדן, שצריך

לנצל אותם - זה כולל גם עידוד הקמת מנהיגות ובחירות לעיריות.

אני נגד/אשות-ערים: כל מוסד כללי, ההחלטה הראשונה שלו

תהיה החלטה פוליטית: נגד פיצוץ בתים; קודם-כל - בעד החזרת מאתיים וחמשים

אלף פלשתינאים מהצד השני.

דבר ראשון שיאמרו: יש מאתיים וחמשים אלף פלשתינאים,

שברחו לצד השני. הם ברחו מהשטחים ואנו רוצים לקבל אותם בחזרה, והם יושבים

עכשיו במחנות פליטים.

אילו רצו להתאחד והיינו מסרבים - היה מתחיל עניין.
עכשיו אין דבר כזה. כאשר הם רוצים - איננו מונעים מהם לשבת יחד. עוזר להם אלהים, והם לא לוחצים בעניין זה. לא מסתדר לג'אברי לשבת עם חוקאן להיכמת מאצרי. עכשיו התקופה שהם פחות לוחצים עלינו מכל תקופה אחרת. לכן, אני בעד בחירות מוניציפליות.

אם יהיה גוף כלל-ערבי - מוכרחות להתקבל בו החלטות פוליטיות, החל נגד מאסרים אדמיניסטרטיביים, פיצוץ-בתים והגליות, קבלת פליטים בחזרה וכלה בפנייה לאו"מ וועדת א"מ, שנסתלק מהשטחים, כי זה גוף, שצריך להיות לו מוטיב פוליטי. ולכן, הוא יפתח בזה, ובזה יתחיל לפתוח את הפה.

איננו נמצאים עתה תחת לחץ בעניין זה.

אני חושב, שיתרוננו העיקרי, שאנו מדינה מפותחת, שבאמת באמת, כאשר כל אחד עושה את חשבונו על עצמו, הם יושבים על בור-שומן אצלנו, החל משכר-עבודה ותוצרת וכלכלה וטכנולוגיה ופיתוח, בריאות וחקלאות וכל דבר אחר. אם אתה מעורר בהם זאת - מיד מופיע המוטיב הלאומי והם יאמרו, שרוצים הם רופאים ערביים, ואם ירצה אפילו הערבי החולה להיות קשור עם "הדסה" - ערפאת יאמר לו שלא ירצה בזה...

רה"מ ג. מאיר: ביום ראשון אחר-הצהרים אני מתארת לי, שכולנו נהיה בהלוויה של נטע הרפז. האם אפשר לקיים המשך הישיבה והשיחה הזאת ביום א' בערב? אני חושבת שהדבר הכרחי, כדי לסכם מה לעשות, והשר קול יושב על הראש שלנו גם הוא, וצריך להביא זאת לממשלה, כך או אחרת.

השר ש. הלל: ג'אברי לא מעלה מחדש את הרעיון שהעלה אז, כבר שלושה חדשים, אבל מי שנכנס בזה הוא השר קול...

רה"מ ג. מאיר: אחר-כך ישנו עניין של "גמר-המלחמה" דברי דיין. לכן, נקיים את הישיבה הבאה ביום א' הקרוב, בשעה 7 בערב.

הישיבה ננעלה